

คู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษารรรมชาติ
(Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร

รศ.ดร.สุณี บุญพิทักษ์
อาจารย์นรินทิพย์ กอนพ่วง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

คู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัยฉบับนี้ เป็นผลงานที่เรียบเรียงขึ้นจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร ภายใต้งบประมาณรายได้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

เนื้อหาที่ได้เรียบเรียงขึ้นมามีทั้งนี้ เกิดจากการศึกษาข้อมูลการศึกษางานวิจัย และจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัย และจากประสบการณ์ของผู้เขียนในบทบาทการเป็น ครูปฐมวัยและผู้สอนนิสิต นักศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัยมานานหลายสิบปี ซึ่งสามารถเป็นแนวทางให้ผู้อ่าน คุณครูปฐมวัยหรือผู้ที่ทำงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย สามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ได้ อย่างเหมาะสม ตามบริบทของแต่ละสถานที่ ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดที่นำเสนอนี้ผู้เขียนพยายามถ่ายทอดเนื้อหา ขั้นตอนรวมทั้งภาษาเขียนให้เข้าใจง่ายมองเห็นเป็นรูปธรรมที่นำไปใช้ได้โดยไม่ยาก เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้ ตอนที่1 ทักษะสมอง EF (Executive Function) ตอนที่ 2 การจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติ ตอนที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ตอนที่ 4 การประยุกต์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ตอนที่ 5 การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติด้วยกิจกรรมโครงการ

ท้ายสุดนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร คุณครูฤชณา สังข์วะระปรีชา คุณครูวัชร ขำขาว คณะครูปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการวิจัย และคุณยุวธิดา หงส์ชูตา ผู้สร้างสรรค์ภาพประกอบ รวมทั้งทุกท่านที่ช่วยเหลือให้คู่มือนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้เขียนหวังว่าคู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร จะนำมาซึ่งประโยชน์ให้กับคุณครูปฐมวัยและผู้สนใจ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัยเพื่อการเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์สืบต่อไป

รศ.ดร.สุณี บุญพิทักษ์

อาจารย์นรินทิพย์ กองพ่วง

มกราคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	(2)
สารบัญ.....	(3)
ทักทายกล่าวที่มาและความสำคัญ.....	1-2
ตอนที่ 1 ทักษะสมอง EF (Executive Function).....	3-8
ตอนที่ 2 การจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ.....	9-16
ตอนที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ.....	17-30
ตอนที่ 4 การประยุกต์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ.....	31-36
ตอนที่ 5 การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติด้วยกิจกรรมโครงการ.....	37-54
บรรณานุกรม	55-56
ภาคผนวก	57-72

กักตายนกแก้วที่มาจากความสำคัญ

คู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย ฉบับนี้เกิดขึ้นจากการศึกษาโครงการวิจัย งบประมาณรายได้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เรื่อง การพัฒนาคู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร เนื่องด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรตระหนักเห็นความสำคัญในการปูพื้นฐานให้เด็กปฐมวัยเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์สมวัย การพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้า หรือทักษะสมอง EF เป็นกระบวนการทำงานของสมองส่วนหน้า ที่กำกับพฤติกรรมและการกระทำอย่างเหมาะสม วิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน ลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง แก้ไขปัญหา ควบคุมอารมณ์ กำกับตนเอง และมุ่งมั่นทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ (ปนัดดา ธนเศรษฐกร, Nadine Gaab, Seana Moran & Howard Gardner, 2560) นอกจากนี้ สุภาวดี หาญเมธี กล่าวว่า การพัฒนาสมองส่วนที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสมองส่วนควบคุมความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ และการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ คือการพัฒนาสมอง EF ที่สำคัญคือ ทักษะสมอง EF เป็นทักษะที่สามารถฝึกได้ พัฒนาได้ และเป็นทักษะที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ส่งผลให้มีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข เป็นคนดี และเก่งทั้งการเรียน การงาน การพัฒนาทักษะสมองส่วนหน้าหรือทักษะสมอง EF จึงเป็นประเด็นสำคัญที่เด็กทุกคนควรได้รับการพัฒนาในช่วงระดับปฐมวัยอย่างยิ่ง (สุภาวดี หาญเมธี, 2561)

ในส่วนกิจกรรมการสอนแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) นักการศึกษา ฉันทนา ภาคบังข (2537, หน้า 2) และอารี สันทรวี (2537, หน้า 213) สรุปความสำคัญของภาษาธรรมชาติไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เด็กสนุกสนาน ไม่กลัวผิด ได้รับการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านการพูด ฟัง อ่าน เขียน ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูด ฟัง อ่าน เขียน เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในบรรยากาศอบอุ่น ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษา

การจัดการเรียนรู้แนวภาษาธรรมชาติ เป็นปรัชญาและแนวคิด ที่สามารถนำไปบูรณาการในกิจกรรมตามตารางประจำวัน ซึ่งกิจกรรมการสอนแนวภาษาธรรมชาติไม่มีรูปแบบตายตัว ครูปฐมวัยสามารถบูรณาการได้อย่างหลากหลาย โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้ด้านภาษาผ่านการลงปฏิบัติ จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกลง ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้ภาษาอย่างสนุกสนาน

ฉะนั้นคู่มือนวัตกรรมการจัดประสบการณ์แนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัยฉบับนี้ ผู้เขียนจึงนำเสนอสาระด้านกิจกรรมการสอนแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะสมอง EF ผ่านการนำเสนอให้เข้าใจง่ายๆ มีเนื้อหาและตัวอย่างที่สามารถนำไป

ประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้ เด็กปฐมวัยเรียนรู้อย่างสนุก เตรียมความพร้อมการพัฒนาทั้งด้านภาษาและทักษะสมอง EF และเพื่อการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ให้สถานศึกษาหรือผู้ที่สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

■ เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ทักษะสมอง EF (Executive Function)
- ตอนที่ 2 การจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ
- ตอนที่ 3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ
- ตอนที่ 4 การประยุกต์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ
- ตอนที่ 5 การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติด้วยกิจกรรมโครงการ

■ ภาคผนวก

- ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์
- เพลงเด็กปฐมวัย
- คำคล้องจองสอนเด็กปฐมวัย
- เกมการเล่นกลางแจ้ง

ตอนที่ 1

ทักษะสมอง EF

ถ้าได้ยินคำว่า **ทักษะสมอง EF** หลายคนส่วนมากเกิดความไม่เข้าใจ เกิดคำถามในใจ “คืออะไร” “เป็นอย่างไร” คำว่า **EF** นี้เข้ามาเผยแพร่โดยนักการศึกษา นักวิชาการ คุณหมอด้านจิตวิทยาเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้เขียนได้มีโอกาสรู้จักและเรียนรู้ **ทักษะสมอง EF** ซึ่งมีความสำคัญมากจึงขอนำรายละเอียดมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านเข้าใจ เพื่อนำไปพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตสมบูรณ์ตามวัยต่อไป

ทักษะสมอง EF อยู่ในสมองส่วนหน้าสุด สมองมนุษย์จะมีสมอง 3 ส่วน ผู้เขียนขอให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมองก่อนที่จะกล่าวถึง **ทักษะสมอง EF “สมอง”** ของมนุษย์เป็นที่อยู่ของเซลล์จำนวนนับแสนล้านเซลล์ ในแต่ละเซลล์ต่างก็มีการเชื่อมต่อโยงใยกัน จนกระทั่งถูกถักทอกลายเป็นร่างแหขนาดใหญ่ ซึ่งมีความสลับซับซ้อน สมองมีหน้าที่ควบคุมและสั่งการการเคลื่อนไหว, พฤติกรรม และภาวะธำรงดุล (homeostasis) เช่น การเต้นของหัวใจ, ความดันโลหิต, สมดุลของเหลวในร่างกาย และอุณหภูมิ เป็นต้น หน้าที่ของสมองยังเกี่ยวข้องกับการรู้ (cognition) อารมณ์ (emotion) ความจำ (memory) การเรียนรู้การเคลื่อนไหว (motor learning) และความสามารถอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้

สมองมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1. สมองส่วนหน้า (Forebrain)

สมองส่วนหน้า มีขนาดใหญ่ที่สุด มีรอยหยักเป็นจำนวนมาก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ความสามารถต่าง ๆ เป็นศูนย์การทำงานของกล้ามเนื้อ การพูด การมองเห็น การดมกลิ่น การชิมรส ควบคุมการเคลื่อนไหว การออกเสียง ความคิด ความจำ สติปัญญา บุคลิก อารมณ์ และความรู้สึก

2. สมองส่วนกลาง (Midbrain)

สมองส่วนกลาง เป็นสมองที่ต่อจากสมองส่วนหน้า หรือเรียกว่าสมองส่วนลิมบิก (Limbic Brain) เป็นสถานีรับส่งประสาท ระหว่างสมองส่วนหน้ากับส่วนท้าย และส่วนหน้ากับนัยน์ตา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของลูกตา และม่านตา เกี่ยวข้องกับความรู้สึก การเรียนรู้และจดจำ

3. สมองส่วนท้าย (Hindbrain)

สมองส่วนท้าย สมองส่วนนี้หรือเรียกว่าสมองส่วนแกน (Core Brain) ติดกับสมองส่วนกลาง ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานบางอย่างของร่างกาย เช่น การเคี้ยวอาหาร การหลั่งน้ำลาย การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อบริเวณใบหน้า การหายใจ การฟัง เป็นศูนย์กลางการควบคุมการทำงานเหนืออานาจจิตใจ เช่น ใจ จาม สะอึก หายใจ การเต้นของหัวใจ เป็นต้น

“สมอง” จัดเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญมาก ถ้าเสียหายอย่างหนักผู้เป็นสามารถเสียชีวิตได้ทันที สมองมีหน้าที่ควบคุมการตอบสนองทางด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ทั้งในส่วนของพฤติกรรม การเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานของอวัยวะอื่น ๆ ทุกทั้งร่างกาย เพราะฉะนั้นเราทุกคนจึงต้องดูแลสมองให้ดี (<https://www.lisencephaly.org> ค้นคว้าเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2564)

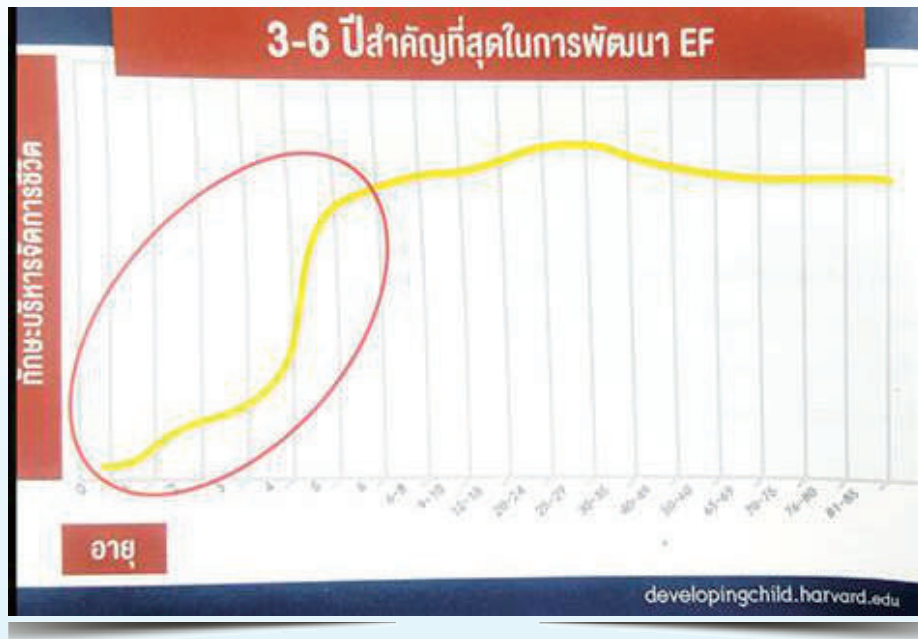
ที่กล่าวมาเบื้องต้น เพื่อให้ผู้อ่านทราบหน้าที่การทำงานของสมองทั้ง 3 ส่วนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ในส่วนของทักษะสมอง EF ที่เพิ่งได้มีการกล่าวถึงกันมากและมีความสำคัญมาก สืบเนื่องจากในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้นักวิชาการที่ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสมองสามารถศึกษาค้นคว้า พบการทำงานของสมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาก มีการสร้างเซลล์ประสาทและมีการเชื่อมโยงของเซลล์ประสาทอย่างมากมาย เซลล์ประสาทแต่ละแขนงจะยื่นมาต่อกันสร้างจุดเชื่อมต่อเรียกว่าไซแนปส์ (synases) เพื่อติดต่อสื่อสารส่งข้อมูล ในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญของการสร้างไซแนปส์ (synases)

นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ค้นพบการทำงานของสมองส่วนหน้ามีความสำคัญมากเป็นศูนย์บัญชาการของสมอง และเป็นส่วนที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตทุกด้าน คณะทำงานวิชาการ สถาบัน Rakluke Learning Group (RLG) เรียกสมองส่วนนี้ว่า ทักษะสมองเพื่อจัดการชีวิตให้สำเร็จ หรือทักษะสมอง EF (Executive Functions)

จะเห็นได้ว่า ทักษะสมอง EF เป็นทักษะที่มีความสำคัญจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในภายภาคหน้าอย่างยิ่ง ซึ่งสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวมานั้นมีผลงานวิจัยและข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนความเป็นจริงดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด คณะทำงานวิชาการ สถาบันรักลูกเลิร์นนิ่งกรุ๊ป (Rakluke Learning Group: RLG) ได้สรุปคำสำคัญของทักษะสมอง EF เพื่อให้จำ และเข้าใจง่ายดังนี้

ทักษะสมอง EF คือกระบวนการทำงานของสมองระดับสูง ที่ประมวลประสบการณ์ สถานการณ์มาประเมิน วิเคราะห์ตัดสินใจ วางแผนลงมือทำ ตรวจสอบแก้ไข มุ่งมั่นทำงานบรรลุ เป้าหมายสำเร็จที่ตั้งใจไว้ ทักษะความสามารถนี้มนุษย์มีอยู่ในตัวทุกคน

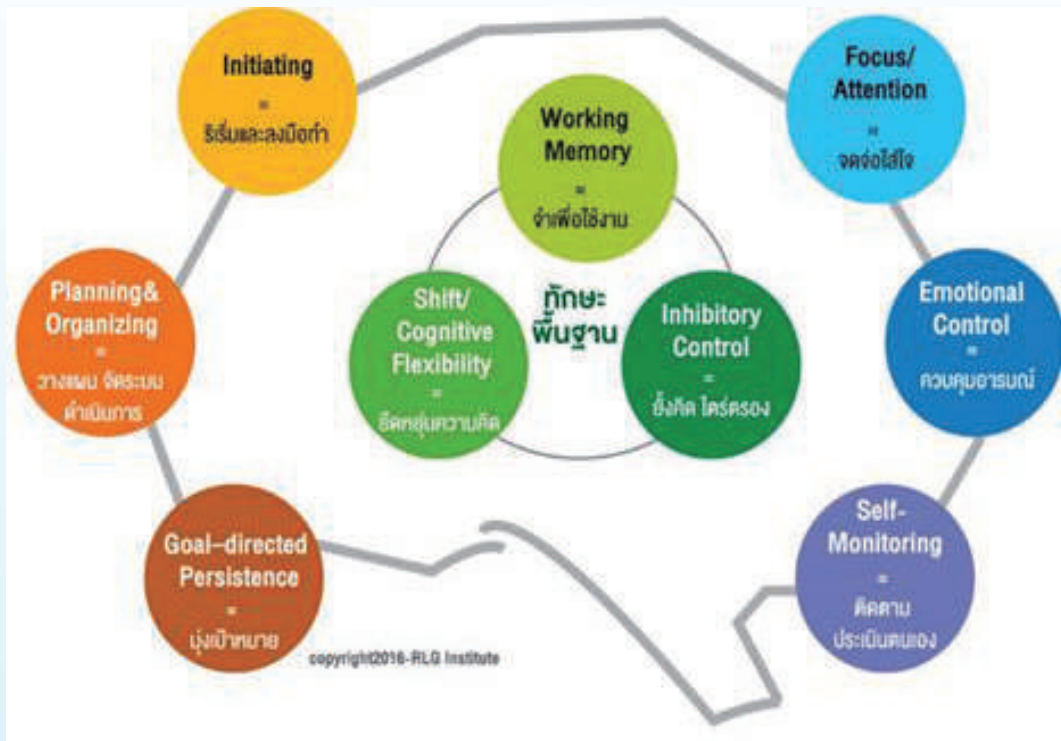
รูปที่ 1 ทักษะสมอง EF

ภาพจาก www.developingchild.harvard.edu (สุภาวดี หาญเมธี, 2561)

องค์ประกอบของ EF

นักวิชาการร่วมกับสถาบัน RLG ได้จัดการความรู้ให้เข้าใจง่าย โดยจัดกลุ่มทักษะสมอง EF ออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยทักษะย่อย 3 ด้าน ดังนี้

รูปที่ 2 องค์ประกอบทักษะสมอง EF (สุภาวดี หาญเมธี, 2561)

1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีทักษะย่อยดังนี้

- 1.1 ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ จำข้อมูลที่หลากหลาย คิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม และประมวลผลใช้งานต่อ
- 1.2 การยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ หยุดคิดก่อนทำ พุดชี้แจงพิจารณา ชะลอความอยาก โบราณว่าอดเปรี้ยวไว้กินหวาน
- 1.3 การยืดหยุ่นความคิด (Shift /Cognitive Flexibility) ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ เมื่อเงื่อนไขเปลี่ยนก็ปรับเปลี่ยนความคิด คิดนอกกรอบ เห็นวิธี และโอกาสใหม่ ๆ

2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง มีทักษะย่อยดังนี้

2.1 การจดจ่อใส่ใจ (Focus /Attention) ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ มุ่งใจจดจ่อ มีสมาธิต่อเนื่อง จดจ่ออย่างตื่นตัว

2.2 การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ จัดการอารมณ์ได้เหมาะสม มั่นคงทางอารมณ์ ไม่ใช้อารมณ์แก้ปัญหา แสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3 การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring) ลักษณะพฤติกรรม ได้แก่ ทบทวนสิ่งที่ทำให้สะท้อนผลจากการกระทำของตนเองได้ แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ มีทักษะย่อยดังนี้

3.1 การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) ลักษณะพฤติกรรมได้แก่ คิดริเริ่ม ตัดสินใจลงมือทำด้วยตนเอง ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

3.2 การวางแผนและจัดการทำงานให้สำเร็จ (Planning and Organizing) ลักษณะพฤติกรรมได้แก่ ตั้งเป้าหมาย/วางแผน จัดลำดับความสำคัญ จัดระบบ/ดำเนินการ บริหารเวลา/บริหารทรัพยากร ประเมินผล

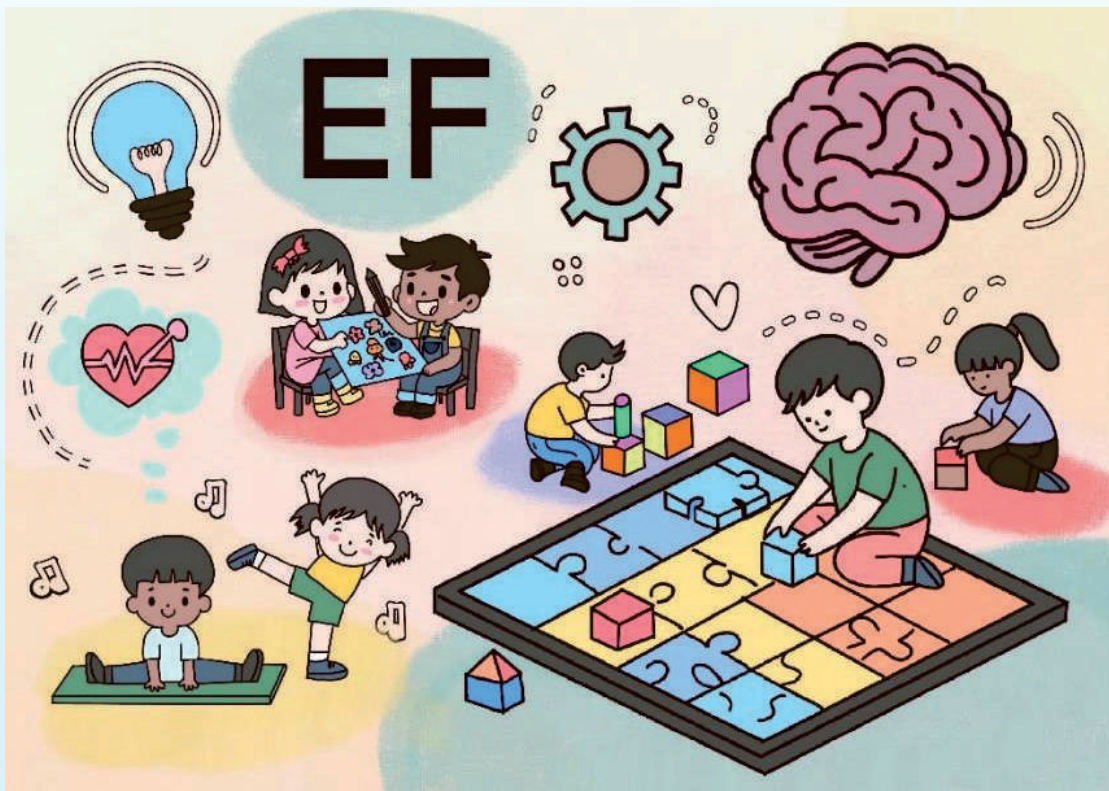
3.3 การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) ลักษณะพฤติกรรมได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เกาะติดเป้าหมาย พากเพียรอดสาหัส ฝ่าฟันอุปสรรค

ทักษะสมอง EF ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะสมอง EF ได้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยต่อไป

“ เราไม่ได้สอนเด็กเพื่อชีวิตในวันนี้ แต่เราต้องเตรียมเด็ก ๆ ในวันนี้...สู่โลกอนาคต ”

การพัฒนาสมองส่วนที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสมองส่วนควบคุมความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ และการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ คือการพัฒนาสมอง EF ที่สำคัญคือ ทักษะสมอง EF เป็นทักษะที่สามารถฝึกได้ พัฒนาได้ และเป็นทักษะที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ส่งผลให้มีชีวิตที่ ประสบความสำเร็จ มีความสุข เป็นคนดี และเก่งทั้งการเรียน การงาน และการใช้ชีวิต (สุภาวดี หาญเมธี, 2561)

ตอนที่ 2

การจัดประสบการณ์ ตามแนวภาษารวมชาติ

การจัดประสบการณ์ตามแนวภาษารวมชาติ (Whole Language) เป็นปรัชญาและแนวคิดที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งไม่มีรูปแบบตายตัว จะแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งที่จัด การเรียนรู้จะมองแบบองค์รวม มุ่งให้เด็กเกิดความกล้า มั่นใจในการพูด ฟัง อ่าน เขียน การสอนมีลักษณะเป็นบูรณาการเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ ใช้ภาษาในการสื่อสาร การคิด เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในสถานการณ์จริงที่ทำให้เด็กเข้าใจภาษาได้ง่ายต่อการเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก รวมหมายถึงวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่เน้นการสอนอ่านเขียน ไวยากรณ์หรือการใช้หนังสือแบบเรียน มุ่งเน้นใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด

➤ ความสำคัญของภาษารวมชาติ

ฉันทนา ภาคบังข (2537หน้า2) และอารี สันทรวี (2537หน้า213) สรุปความสำคัญของภาษารวมชาติไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ที่เด็กสนุกสนาน ไม่กลัวผิด ได้รับการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านการพูด ฟัง อ่าน เขียน ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูด ฟัง อ่าน เขียน เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงในบรรยากาศอบอุ่น ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษา

➤ ที่มาของหลักการทฤษฎีภาษารวมชาติ

ที่มาของการสอนตามแนวภาษารวมชาติ มาจากนักการศึกษา ไวโกตสกี (Vygotsky, 1978 อ้างอิงใน Y.Goodman, 1987, p.117) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการได้รับอิทธิพลของบุคคลอื่นและสังคม เด็กจะเรียนรู้ภาษาทีละน้อย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูด การสนทนา การวาด การเขียน และการเล่น จนมีความสามารถด้านการคิดเกิดเป็นองค์ความรู้ภายในตน บรูเนอร์ และคณะ (Bruner and others) ยังเสริมเพิ่มเติม การสอนต้องให้ครูและเด็ก เด็กกับเพื่อน ๆ ให้มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ กู๊ดแมน (K. Goodman.1986, p.26) เป็นผู้นำทางความคิดคนสำคัญของการสอนภาษารวมชาติ (Whole Language) กล่าวว่า ภาษาของมนุษย์เป็นตัวแทนของความคิดของผู้ใช้ภาษา บุคคลสามารถรวบรวมสัญลักษณ์ ได้แก่ เสียงในภาษาพูด และอักษรในภาษาเขียนมาเป็น

คำเพื่อใช้แทนสิ่งต่าง ๆ แทนความรู้สึกนึกคิด ใช้ภาษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสาร การคิด และการเรียนรู้

การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Approach) เป็นนวัตกรรมในการสอนภาษาที่นักการศึกษาพร้อมกับนักภาษาศาสตร์คิดค้นขึ้น เพื่อแก้ปัญหการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่ว่าธรรมชาติของเด็กนั้น เกิดมาพร้อมกับความสามารถในเรียนรู้ทักษะทางภาษาได้ด้วยตัวเองจากประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผ่านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งตรงข้ามกับแนวการสอนภาษาแบบเดิมที่เน้นการท่องจำ ซึ่งทำให้เด็กมีทักษะทางภาษาที่จำกัด นอกจากนี้การท่องจำ และการเร่งอ่านเขียนในเด็ก ยังส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กในระยะยาวอีกด้วย ทำให้การสอนภาษาแบบองค์รวมนี้เป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็ก โดยไม่ไปขัดขวางพัฒนาการที่เหมาะสมของเด็ก ทำให้เด็กมีความสุขในการเรียนรู้ และมุ่งเน้นให้เด็กมีความเข้าใจในพัฒนาการทางภาษา โดยจะต้องเกิดขึ้นจากศูนย์กลางความคิดและประสบการณ์ของเด็กเอง

หลักการสำคัญของการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ได้รวบรวมของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้อธิบายไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ สรุปได้ดังนี้

- การจัดสภาพแวดล้อม เน้นให้เด็กได้คุ้นเคยกับการใช้ภาษาอย่างมีความหมายและเป็นองค์รวม
- การสื่อสารที่มีความหมาย ควรให้เด็กมีโอกาสสื่อสารโดยมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก
- การเป็นแบบอย่าง ครูผู้สอนจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษา จะต้องอ่านและเขียนโดยมีจุดมุ่งหมายในการใช้จริงให้เด็กเห็น
- การตั้งความคาดหวัง ครูควรเชื่อมั่นว่าเด็กมีความสามารถในการอ่านและการเขียนตั้งแต่เริ่มต้น ดังนั้น เด็กจึงควรได้รับโอกาสที่จะอ่านและเขียนตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียนอย่างเหมาะสมตามวัย และที่สำคัญคือครูไม่ควรคาดหวังให้เด็กอ่านและเขียนได้เหมือนผู้ใหญ่
- การคาดคะเน ควรให้เด็กมีโอกาสที่จะทดลองกับภาษา และมีโอกาสคิดประดิษฐ์สัญลักษณ์และคิดสะกดเพื่อการเขียน
- การให้ข้อมูลย้อนกลับ ควรตอบสนองความพยายามในการใช้ภาษาของเด็กในทางบวก ยอมรับการอ่านและการเขียนของเด็กว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายแม้ว่ายังไม่ถูกต้องสมบูรณ์
- การยอมรับนับถือ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ว่าเด็กเรียนรู้การอ่านและเขียนอย่างแตกต่างกัน ตามช่วงเวลา และอัตราที่แตกต่างกัน (ค้นคว้าจาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/75597/-29> ต.ค. 67)

กระบวนการเรียนรู้ภาษาอย่างธรรมชาติเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สำหรับเรื่องการฟัง การพูดนั้น จะพัฒนามาก่อนการอ่านและการเขียน เพราะก่อนที่เด็กจะพูดได้ต้องฟังมาก่อน ส่วนการอ่านนั้น ส่งเสริมได้โดยขณะอ่านควรให้เด็กชี้นิ้วตามตัวหนังสือประกอบไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้กฎเกณฑ์ ทุกขั้นตอน สิ่งสำคัญคือให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่อ่าน และในการอ่านทุกครั้งควรมีการสนทนา เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษาอย่างง่าย ๆ เนื้อหาที่อ่าน ความสัมพันธ์กับสิ่งรอบ ๆ ตัว และพยายาม เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็กตลอดเวลา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว สามารถนำไปบูรณา การกับกิจกรรมการสอนระดับปฐมวัยในกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรมได้ เพื่อให้เห็นประโยชน์และ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของภาษากับชีวิตจริง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติใน ระดับชั้นปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการในกิจกรรมตามตารางประจำวัน 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 2) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 3) กิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ 4) กิจกรรมเสรี (การเล่นตามมุม) 5) กิจกรรมกลางแจ้ง และ 6) กิจกรรมเกม การศึกษา ซึ่งแต่ละกิจกรรมเด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่น การปฏิบัติจากประสบการณ์ตรงจากการ ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือก ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่ง ทำให้เกิด การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดของกิจกรรม 6 กิจกรรม พอสังเขปดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียง ตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง ฯลฯ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึก การทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฯลฯ

3. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด ฯลฯ

4. กิจกรรมเสรี (การเล่นตามมุม)

กิจกรรมเสรี (การเล่นตามมุม) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อนึ่งกิจกรรมเสรี นอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อเคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น

- 5.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม
- 5.2 การเล่นทราย
- 5.3 การเล่นน้ำ
- 5.4 การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง
- 5.5 การเล่นในมุมช่างไม้
- 5.6 การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา
- 5.7 การเล่นเกมการละเล่น

6. กิจกรรมเกมการศึกษา

กิจกรรมเกมการศึกษาเป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอด

เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-5 ปี เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท เกมจัดหมวดหมู่ เกมเรียงลำดับ เกมโดมิโน เกมลอตโต้ เกมภาพตัดต่อ เกมต่อตามแบบ ฯลฯ (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560, กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF จึงเป็นการจัดกิจกรรมการสอนที่เปิดกว้างให้ครูสามารถบูรณาการในกิจกรรมตารางประจำวันทั้ง 6 กิจกรรม ซึ่งสามารถใช้สื่อต่าง ๆ ทั้งของจริง ของจำลองและเทคนิคการสอนที่让孩子ได้เรียนรู้ด้านภาษาผ่านกิจกรรมการเล่น การประดิษฐ์ การทดลอง หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เด็กจะได้เรียนรู้ภาษาอย่างสนุกสนาน เกิดความรักในการเรียนรู้ภาษา และความกระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้เพิ่มขึ้นต่อไป จึงขอเสนอตัวอย่างกิจกรรมการสอนแนวภาษาธรรมชาติดังนี้

ตัวอย่างกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 1 จากการศึกษาของมยุรี กันทะลือ (2543) เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อการพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น

กิจกรรมที่ 1 การอ่านร่วมกัน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือนิทาน การสื่อความหมาย สัญลักษณ์ และเครื่องหมายต่าง ๆ
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการคาดคะเนเรื่องราวจากภาพ (อ่านเรื่องจากภาพ)
3. เพื่อให้เด็กอ่านออกเสียงร่วมกัน และจับใจความสำคัญของนิทานที่อ่าน บอกได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร
4. เพื่อฝึกให้เด็กวิเคราะห์ว่านิทานที่อ่านนั้นเด็กได้ความรู้อะไรบ้าง และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมการอ่านนิทานที่ครูกับเด็กอ่าน และทำกิจกรรมร่วมกัน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. แนะนำองค์ประกอบของหนังสือ
2. เปิดหนังสือให้เด็กคาดคะเนเรื่องจากภาพ
3. ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง
4. ครูชี้คำ ตัวอักษร ขณะที่ครูอ่าน และเด็กอ่านออกเสียงตามครู
5. ครูปิดคำ เลื่อนให้เห็นตัวอักษร ให้เด็กอ่าน

6. ให้เด็กช่วยกันเล่าทบทวนเนื้อเรื่องซ้ำ โดยเล่าเป็นสองภาษา
ฯลฯ

■ สื่อที่ใช้

หนังสือนิทาน หนังสือเล่มใหญ่

กิจกรรมที่ 2 การเล่นเกมทางภาษาไทย

■ จุดประสงค์

1. เพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร
2. เพื่อทบทวนความเข้าใจ ความหมาย ความรู้จากนิทานที่อ่าน ฝึกฝนการอ่าน

■ ลักษณะกิจกรรม

1. เกมจับคู่ตัวละครกับพฤติกรรม
2. เกมหาชื่อตัวละคร
3. เกมจับคู่ตัวละครกับสีหน้าท่าทางความรู้สึก
4. เกมจับคู่คำที่เหมือนกัน
5. เกมอ่านชื่อหนังสือนิทาน
6. เกมจับคู่พยัญชนะต้นของคำกับชื่อเพื่อน ๆ ในห้อง หรือพยัญชนะ ก-ฮ จาก

แผ่นชาร์ต

7. เกมใบ้คำ
8. เกมเรียงลำดับจากเนื้อเรื่องในนิทาน

กิจกรรมที่ 3 การอ่านอิสระ

■ จุดประสงค์

1. เพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ
2. เพื่อสร้างลักษณะนิสัยให้เด็กรักการอ่าน
3. เพื่อให้เด็กแสดงความรู้สึกต่อนิทานที่อ่าน
4. เด็กเล่าเรื่องที่อ่านให้ครูและเพื่อนฟัง

■ ลักษณะกิจกรรม

1. เด็กได้เลือกหนังสืออ่านตามความสนใจ
2. เด็กเขียนชื่อหนังสือที่อ่านในสมุดบันทึก
3. เด็กเขียนความรู้สึกต่อนิทานที่อ่าน
4. เด็กเล่าเรื่องที่อ่านให้ครูและเพื่อนฟัง

■ สื่อที่ใช้

1. หนังสือนิทาน
2. สีเทียน
3. สมุดบันทึกรายบุคคล

กิจกรรมที่ 4 การเล่นเกมทางภาษาไทย

■ จุดประสงค์

1. เพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร
2. เพื่อทบทวนความเข้าใจ ความหมาย ความรู้จากนิทานที่อ่าน ฝึกฝนการอ่าน

■ ลักษณะกิจกรรม

1. เกมจับคู่ตัวละครกับพฤติกรรม
2. เกมหาชื่อตัวละคร
3. เกมจับคู่ตัวละครกับสีหน้าท่าทางความรู้สึก
4. เกมจับคู่คำที่เหมือนกัน
5. เกมอ่านชื่อหนังสือนิทาน
6. เกมจับคู่พยัญชนะต้นของคำกับชื่อเพื่อน ๆ ในห้อง หรือพยัญชนะ ก-ฮ จาก

แผ่นชาร์ท

7. เกมใบ้คำ
8. เกมเรียงลำดับจากเนื้อเรื่องในนิทาน

■ สื่อที่ใช้

1. หนังสือนิทาน
2. บัตรคำพยัญชนะ

จากตัวอย่างที่นำเสนอนี้ เป็นเทคนิควิธีการของการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แนวภาษาธรรมชาติ ที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน ซึ่งการจัดกิจกรรมไม่มีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง เป็นการจัดกิจกรรมที่ครูสามารถทำได้ หลากหลาย เพียงเตรียมกิจกรรมและสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่มีสีสันน่าสนใจ พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนกระบวนการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม แสดงความคิดเห็น พูดคุย แสดงความรู้สึก โดยครูกระตุ้นใช้คำถามปลายเปิดให้เด็กได้คิด แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานและการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เด็กได้ฝึกฝนทักษะการพูด ฟัง อ่าน และเขียนแบบเป็นองค์รวมไปพร้อมกัน การเขียนของเด็กปฐมวัยที่ยังไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ให้ใช้การวาดภาพสื่อสารแทนการเขียน

อย่ากังวลใจเด็กเขียนไม่ได้จะทำอย่างไร เด็กในวัยอนุบาล/ปฐมวัยจะใช้สัญลักษณ์ภาพเป็น
เครื่องหมายสื่อสารแทนการเขียนพยัญชนะ

ตอนที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวภาษาธรรมชาติ

สาระสำคัญที่กล่าวถึงในตอนนี้เป็นการนำความรู้ความเข้าใจ ทั้งการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ และการส่งเสริมทักษะสมอง EF ลงสู่การจัดประสบการณ์เพื่อนำไปใช้สอนในชั้นเรียน ซึ่งครูปฐมวัยจำเป็นต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์อยู่เป็นประจำ ย่อมมีความเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมตามตารางประจำวัน 6 กิจกรรมหลัก ซึ่งในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ครั้งนี้ เพิ่มวัตถุประสงค์ที่มีเป้าหมายการส่งเสริมทักษะสมอง EF และนำหลักการจัดการเรียนรู้แนวภาษาธรรมชาติ มาเขียนในขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการสอน ซึ่งจะได้นวัตกรรมแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย เป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมของการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ต่อไป

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครูผู้สอนควรกำหนดรายละเอียดของหน่วยการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ให้สัมพันธ์กันทุกองค์ประกอบ โดยนำมาจากการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับหัวเรื่องหรือชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งกำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยตามความเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ เห็นได้ชัดเจนว่า กระบวนการเรียนรู้ภาษาธรรมชาตินั้น เด็กได้เรียนรู้ภาษาจากชีวิตจริง จากสิ่งรอบตัว จากหนังสือ และสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง ได้สัมผัสในสภาพแวดล้อมที่จัดให้ในกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรม และสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ ที่เด็กได้สัมผัสอยู่ทุกวันจนเกิดความมั่นใจในการพูด ฟัง พัฒนาการคิด พัฒนาการอ่านและการเขียนในลำดับต่อไป

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แนวภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วย ปลอดภัยไว้ก่อน เรื่อง อันตรายจากของใช้ ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของ นางกฤษณา สังข์วะระปรีชา

จากตัวอย่างนี้ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะให้ครูผู้สอนปฐมวัยมองเห็นวิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์แนวภาษาธรรมชาติที่มีการบูรณาการกิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมสร้างสรรค์ไว้ในแผนเดียวกัน ครูจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF การได้เห็นตัวอย่างจะทำให้ครูปฐมวัยมองเห็นแนวทางและเทคนิคการสอนได้ง่าย ทำให้เข้าใจสามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่าง

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แนวภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็ก
ปฐมวัย หน่วย ปลอดภัยไว้ก่อน เรื่อง อันตรายจากของใช้ ชั้นอนุบาลปีที่ 3

โรงเรียน ชุมชนบ้านสลกบาตร (วันครู 2504)

ครูผู้สอน นางกฤษณา สังข์วะระปรีชา เวลา 40 นาที

สอนวันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง

9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้

9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้

9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของ

ข้อความ

9.2.2 เขียนชื่อของตนเอง ตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ

10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

10.3.2 ระบุปัญหา สร้างทางเลือกและเลือกวิธี แก้ปัญหา

■ สารสำคัญ

สิ่งของเครื่องใช้ทุกอย่างมีคุณและมีโทษ ถ้าหากเราใช้อย่างถูกต้องก็จะไม่เกิดอันตราย

■ จุดประสงค์

1. เด็กตั้งใจฟังนิทานตั้งแต่ต้นจนจบแล้วตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้
2. เด็กสามารถเล่านิทานเรื่อง ลูกหนูกับไฟฟ้าได้
3. เด็กสามารถเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับอันตรายจากของใช้ได้
4. เด็กสามารถวาดภาพอันตรายจากของใช้ได้
5. เด็กสามารถอ่านคำคล้องจองตามครูได้

■ สารการเรียนรู้

1. สารที่ควรเรียนรู้ อันตรายจากของใช้
2. ประสบการณ์สำคัญ
  - 2.1 การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย (ร่างกาย)
  - 2.2 การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (อารมณ์ จิตใจ)
  - 2.3 การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (สังคม)
  - 2.4 การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่าง ๆ (สติปัญญา)
  - 2.5 การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
  - 2.6 การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ
  - 2.7 การเขียนคำมีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย

■ กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูทักทายเด็ก และเล่นท่ายปริศนาคำทาย ดังนี้
  - อะไรรอๆ เปิดป๊อป สว่างป๊อป ปิดป๊อป มืดป๊อป (หลอดไฟ)
  - อะไรรอๆ มีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยม มีเสียง มีภาพเคลื่อนไหว (โทรทัศน์)
  - อะไรรอๆ เก็บความเย็นไว้ให้อาหารสดใหม่ น้ำเย็นชื่นใจดื่มได้จากตู้นี้ (ตู้เย็น)
  - อะไรรอๆ ไขพัดหมุนไว ช่วยไล่ความร้อน คำคืนพักผ่อน นอนหลับสบาย
 (พัดลม) พร้อมเฉลยด้วยภาพและบัตรคำคำตอบ
2. เด็กฟังนิทานเรื่อง “ลูกหนูกับไฟฟ้า” และตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาและซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาจากนิทานที่ฟัง โดยใช้คำถาม ดังนี้
  - ทำไมลูกหนูจึงถูกไฟฟ้าดูด
  - แม่หนูช่วยลูกหนูได้อย่างไร

- เครื่องไฟฟ้าชนิดใดบ้างที่เป็นอันตราย
- เด็กจะปฏิบัติตนอย่างไรให้ปลอดภัยจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน

4. เด็กเล่านิทานเรื่อง “ลูกหนูกับไฟฟ้า” และสนทนาซักถามร่วมกันเกี่ยวกับอันตรายจากของใช้ โดยครูใช้คำถามนำ ดังนี้ เด็ก ๆ เคยเห็นหรือเคยได้รับอันตรายจากของใช้อย่างไรบ้าง

5. เด็กออกมาเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับอันตรายจากของใช้ที่เด็กเคยได้รับหรือเคยเห็น

6. แบ่งกลุ่มเด็ก 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มดูภาพอันตรายจากไฟ ไฟฟ้า และสาเหตุการเกิดไฟไหม้บ้านเรือนแล้วอภิปรายร่วมกัน

7. ให้แต่ละกลุ่มวาดภาพอันตรายจากของใช้ ช่วยกันระบายสีและตกแต่งให้สวยงาม ตัวแทนออกมานำเสนอผลงาน

8. เด็กและครูร่วมกันสรุปอันตรายจากไฟ ไฟฟ้า และสาเหตุการเกิดไฟไหม้บ้านเรือน และให้เด็กอ่านคำคล้องจอง “ไฟฟ้า” ตามครู

สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. ปริศนาคำทายและบัตรคำ
2. นิทานเรื่อง ลูกหนูกับไฟฟ้า
3. คำคล้องจอง “ไฟฟ้า”
4. กระดาษวาดภาพ และสีเขียน

นอกจากนี้ผู้เขียนได้ศึกษางานวิจัย พบตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ ซึ่งครูปฐมวัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF ซึ่งเป็นกิจกรรมการเล่านิทานสามารถนำไปใช้บูรณาการในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนกลับบ้าน

ตัวอย่างที่นำเสนอนี้มาจากการงานวิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน ของรติรัตน์ คล่องแคล่ว (2551, หน้า 140) มีรายละเอียดดังนี้

สัปดาห์ที่ 1

วันจันทร์

ระดับชั้น
อนุบาลปีที่ 1

เวลาสอน 50 นาที

จุดประสงค์	กิจกรรมการสอน	สื่อการสอน	ประเมินผล
1. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถ ด้านการฟัง การบอก ความหมายของ คำที่ได้ยินจาก การฟังนิทาน	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูแนะนำหนังสือนิทาน เรื่อง “ลูกเปิด อวดดี” (รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี”, เรื่องและภาพ โดยลำพู แสงลภ , ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือนเมษายน พ.ศ. 2547, สำนักพิมพ์แอปป์คิดส์)	หนังสือ นิทานเรื่อง ลูกเปิดอวดดี	1. สังเกต การสนทนา และการตอบ คำถามของ เด็ก ๆ
2. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถ ด้านการพูด การบอกชื่อสิ่งของ ต่าง ๆ จากการเล่า เรื่อง	2. ครูเล่านิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” <u>ขั้นการจัดกิจกรรม</u> 3. เด็กและครูสนทนาร่วมกันถึง - ชื่อตัวละคร - ลักษณะนิสัยของตัวละคร - การแสดงออกของตัวละคร - สรุปเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือนิทาน		2. สังเกตความ สนใจใน การฟัง
3. เพื่อฝึกให้เด็กรู้จัก การอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4. เด็ก ๆ เข้าทำกิจกรรมในมุมนิทานที่ครู ได้จัดเตรียมไว้ (ตุ๊กตาประดิษฐ์จาก ท่อนไม้ ที่มีตัวละครเหมือนในนิทาน) 5. เด็ก ๆ เล่นในมุมนิทานที่ครูจัดเตรียม ไว้ (ครูสังเกตและบันทึกพฤติกรรมขณะ ทำกิจกรรม) <u>ขั้นสรุป</u> 6. เด็ก ๆ แสดงบทบาทสมมติ โดยมี อาสาสมัคร 5 คน มาแสดงบทบาท สมมติ โดยมีเนื้อเรื่องเดียวกันกับนิทาน เรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” ที่ครูเล่าให้ฟัง ตามความเข้าใจ		3. สังเกต การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์	กิจกรรมการสอน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	7. เด็ก ๆ และครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” ว่า - แม่ของลูกเปิดน้อยออกไปมาก็ฟอง - ตัวเอกของเรื่องนี้คือตัวอะไรมีรูปร่างลักษณะอย่างไร - ลูกเปิดน้อยมีนิสัยอย่างไร - มีใครบ้างที่แฉะมาเยี่ยมครอบครัวเปิดน้อย - ทำไมลูกเปิดน้อยถึงคิดว่าตัวเองพิเศษกว่าคนอื่น		

เนื้อเรื่องนิทานลูกเปิดอวดดี

แม่เปิดออกไข่มาสีฟอง ไข่สามฟองแรกฟักออกมาเป็นลูกเปิดสี่เหลืองน่ารัก ส่วนลูกเปิดตัวสุดท้ายที่ฟักจากไข่ฟองสุดท้ายก็มีสีเหลืองเหมือนพวกพี่ ๆ แต่ .... ขนบนหัวของมันตั้งชี้โด้โด้ไม่เหมือนใคร แม่ไก่ แม่วัว และแม่ม้าแะมาเยี่ยมครอบครัวเปิด แล้วทักว่า “ลูกเปิดตัวสุดท้ายนี้น่ารักกว่าใครเลยดูซิบนหัวมันตั้งเหมือนมงกุฎด้วยนะ” ลูกเปิดน้อยได้ยินคำชมแล้วจึงคิดว่าตัวเองเป็นเปิดที่พิเศษจริง ๆ เวลาที่แม่เปิดเรียกลูก ๆ มากินอาหาร ลูกเปิดน้อยชอบวิ่งแข่งหน้าและชนพี่ ๆ จนหกล้ม พี่ตัวที่หนึ่งหกล้มหน้าคะมำ พี่ตัวที่สองหกล้มก้นจ้ำม่ำ พี่ตัวที่สามหกล้มหางย้อย ลูกเปิดน้อยไม่ยอมขอโทษพี่ ๆ มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหมฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไงฉันก็ต้องได้กินอาหารก่อนใคร ๆ ซิ” เมื่อถึงเวลาเข้านอน ลูกเปิดน้อยรีบแย่งที่นอนที่ดีที่สุด มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดที่พิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันก็ต้องได้นอนบนที่ที่ดีที่สุดสิ” พวกพี่ ๆ เพื่อดูลูกเปิดน้อยเต็มที จึงไม่ยอมเล่นด้วยอีกต่อไป แต่ลูกเปิดน้อยก็ทำเป็นไม่สนใจ มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันไม่ยอมเล่นกับพวกพี่ ๆ หรือ” วันหนึ่ง แม่เปิดพาลูก ๆ ไปหัดว่ายน้ำ ลูกเปิดสามตัวเดินเตาะแตะลงน้ำ และว่ายน้ำอย่างเพลิดเพลิน แต่ลูกเปิดน้อยยืนนิ่งอยู่บนฝั่ง มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันไม่ต้องหัดว่ายน้ำหรือ” แม่เปิดรู้ว่า ลูกเปิดน้อยไม่กลัวว่ายน้ำ แม่เปิดจึงว่ายน้ำไปหาลูกเปิดน้อยแล้วดึงมันลงน้ำทันที ตูม! ลูกเปิดน้อยหัวทิ่มลงน้ำไปเลย ลูกเปิดน้อยไม่จมน้ำ และว่ายน้ำได้เหมือนพวกพี่ ๆ มันทำท่าอวดดี และบอกว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะ จะบอกให้ เห็นไหม ฉันมีขนตั้งเป็นมงกุฎนี้ไง ฉันเลยว่ายน้ำได้เก่งอย่างนี้” พวกพี่ ๆ หัวเราะกันใหญ่ “ดูให้ดี ๆ ซิ มีมงกุฎที่ไหนกันล่ะ” ลูกเปิดน้อยรีบก้มดูเงาของตัวเองในน้ำ มันตกใจมาก และร้องว่า “ฉันเป็นเปิดพิเศษนะจะบอกให้ ฉันเคยมีขนตั้งเป็นมงกุฎนะ แะแล้วมงกุฎของฉันหายไปไหน” แม่เปิดบอกลูกน้อยว่า “มงกุฎของลูกไม่ได้หายไปไหนหรอก เพราะมันเป็นแค่ขนที่โดนน้ำแล้วแบนราบลงมาเท่านั้นเอง ก็เหมือนเปิดตัวอื่น ๆ นั่นแหละลูก” ลูกเปิดน้อยรู้แล้วว่ามันไม่ได้มีอะไรพิเศษกว่าใครเลย มันจึงเลิกอวดดี และบอกว่า “ฉันก็เป็นเปิดธรรมดาเหมือนพี่ ๆ ต่อไปนี้ ฉันจะไม่อวดดีอีกแล้วล่ะ”

สัปดาห์ที่ 1

วันอังคาร

ระดับชั้น
อนุบาลปีที่ 1

เวลาสอน 50 นาที

จุดประสงค์	กิจกรรมการสอน	สื่อการสอน	ประเมินผล
1. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถด้าน การฟัง การบอก ความหมายของคำที่ ได้ยินจากการฟัง นิทาน 2. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถด้าน การพูด การบอกชื่อ สิ่งของต่าง ๆ จาก การเล่าเรื่อง 3. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถด้าน การสังเกต เปรียบเทียบ 4. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถด้าน การจับคู่ภาพกับ สัญลักษณ์ 5. เพื่อฝึกการยอมรับ และการแสดงความ คิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	<u>ขั้นนำ</u> 1. เด็ก ๆ และครูร่วมกันทบทวน นิทาน เรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” (รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ หนังสือนิทานเรื่อง “ลูกเปิดอวดดี” เรื่องและภาพ โดยลำพู แสงสภ, ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือนเมษายน พ.ศ. 2547, สำนักพิมพ์แฮปปี้คิดส์) 2. เด็ก ๆ และครูสนทนาและตอบ คำถามร่วมกัน เกี่ยวกับ - ตัวเอกของเรื่องนี่คือตัวอะไร - ลูกเปิดน้อยมีนิสัยอย่างไร - ลูกเปิดน้อยทำอะไรกับพวกพี่เวลา จะกินข้าว - ลูกเปิดน้อยทำอะไรกับพวกพี่เวลา จะนอน - แม่ของลูกเปิดน้อยพาลูกเปิดน้อย ไปทำอะไรที่สระน้ำ 3. เด็ก ๆ และครูทบทวนถึงกิจกรรม ที่ได้ทำในวันจันทร์และกิจกรรมที่ จะทำในวันอังคาร <u>ขั้นการจัดกิจกรรม</u> 4. ครูแนะนำเกมจับคู่ภาพกับ สัญลักษณ์ 5. ครูแนะนำวิธีเล่นเกมจับคู่ภาพ กับสัญลักษณ์	1. หนังสือ นิทานเรื่อง “ลูกเปิด อวดดี” 2. เกมจับคู่ ภาพกับ สัญลักษณ์ 3 ชุดจาก นิทานเรื่อง “ลูกเปิด อวดดี” (รูปภาพ แต่ละชุด ไม่ซ้ำกัน)	1. สังเกต การสนทนา และการตอบ คำถามของ เด็ก ๆ 2. สังเกตความ สนใจใน การเล่นเกม 3. สังเกตความ สนใจใน การฟัง 4. สังเกต การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์	กิจกรรมการสอน	สื่อการสอน	ประเมินผล
	6. ให้เด็ก ๆ จับกลุ่มๆ ละ 4 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม 7. เด็ก ๆ เล่นเกมจับคู่ภาพกับ สัญลักษณ์ตามกลุ่มที่เลือกไว้ (ครูสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรม) 8. เด็ก ๆ ในกลุ่มช่วยกันตรวจดู ความถูกต้องของเกมจับคู่ภาพกับ สัญลักษณ์ของกลุ่มตนเอง 9. เด็ก ๆ แลกเปลี่ยนกันตรวจดู ความถูกต้องของเกมจับคู่ภาพกับ สัญลักษณ์ของกลุ่มอื่น ๆ อีก 2 กลุ่ม <u>ขั้นสรุป</u> 10. เด็ก ๆ และครูร่วมกันสรุป เกี่ยวกับเกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์ เกี่ยวกับ - วิธีการเล่นเกมจับคู่ภาพกับ สัญลักษณ์ตามความคิดของแต่ละกลุ่ม - เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์มี ประโยชน์อย่างไรบ้าง - เกมจับคู่ภาพกับสัญลักษณ์เล่นแล้ว ได้ความรู้ในด้านใด		

ตัวอย่างที่นำเสนอครั้งนี้ เพื่อเป็นอีกแนวทางหนึ่งให้ครูปฐมวัยมองเห็น วิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมทักษะสมอง EF การได้เห็นตัวอย่างจะทำให้ครูปฐมวัยมองเห็นแนวทาง/เทคนิคการสอนได้ง่ายทำให้เข้าใจสามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสม

ผู้เขียนได้จัดอบรมครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF จึงขอนำตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์มานำเสนอ เพื่อให้ได้แนวทางที่หลากหลายต่อการนำไปปรับใช้เขียนแผนการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนปฐมวัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร
 กิจกรรมสร้างสรรค์ สัปดาห์ที่ 24 หน่วย อาชีพในฝัน วันที่ 28 เดือนตุลาคม พ.ศ.2567
 ชั้นอนุบาล 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโพธิ์ทอง

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	ประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
1. ระบายสีภาพอาชีพ คุณหมอได้	1. การเขียนภาพและเล่นกับสี	1. ระบายสีภาพ ภาพ คุณหมอ	1. <u>ขั้นนำ</u> 1. ครูและเด็กช่วยกันเตรียมอุปกรณ์ในการระบายสีภาพอาชีพคุณหมอ	1. ใบงานภาพ คุณหมอ	1. สังเกตการระบายสีภาพอาชีพคุณหมอ
2. เก็บอุปกรณ์เข้าที่ได้	2. การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม		2. <u>ขั้นดำเนินกิจกรรม</u> 1. ครูจัดให้เด็กนั่งตามจุดสัญลักษณ์ที่ครูทำไว้และแจกโต๊ะกิจกรรมสำหรับทำใบงาน	2. สีเทียน แท่งใหญ่	2. สังเกตการเก็บอุปกรณ์เข้าที่
3. เด็กได้ริเริ่มและลงมือทำจดจ่อใส่ใจ (EF)			2. ครูแนะนำอุปกรณ์ในการระบายสีว่ามีอะไรบ้างและให้เด็กพูดชื่อตาม 3. ให้เด็กไปหยิบสีเทียนที่เป็นสัญลักษณ์ของตัวเอง 4. จากนั้นครูสาธิตการระบายสี		3. สังเกตการณ์ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	ประเมินผล
	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้			
			อย่างถูกวิธีให้เด็กดูและให้เด็กปฏิบัติตามครูดูแลอย่างใกล้ชิด 3. ขั้นสรุป 1. เด็กเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำงานเสร็จแล้ว 2. ให้เด็กออกมาเล่าความรู้สึกที่มีต่อผลงานให้เพื่อน ๆ และครูฟัง 3. ครูให้เด็กนำผลงานมาส่ง และนำไปติดโชว์หน้าห้องเรียน		

จัดทำโดย นางสาวรี ภาษาสุข, นางสาววาสนา แสงพันตา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโพธิ์ทอง องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอบางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ตัวอย่างที่ 2

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ

สาระการเรียนรู้ที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว หน่วย หนูน้อยรักธรรมชาติ : ผัก ผลไม้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลวังหามแห อำเภอลำดวน จังหวัดกำแพงเพชร

1. ชื่อกิจกรรม เกมการศึกษา

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 ใช้มือและตาให้ประสานสัมพันธ์กัน
- 2.2 ฝึกทักษะจดจำใส่ใจ และควบคุมอารมณ์
- 2.3 ฝึกการสังเกต จับคู่ ภาพกับคำศัพท์

3. สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

การเล่นเกมจับคู่ผัก ผลไม้ กับคำศัพท์

ประสบการณ์สำคัญ

1. การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่
2. การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน
3. การจับคู่ การสังเกต

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 ครูนำเกมจับคู่ผักและผลไม้มาให้เด็กดู แล้วสนทนากับเด็กว่า ผัก ผลไม้แต่ละชนิดมีความแตกต่างกันตามลักษณะผัก และผลไม้

4.2 ครูแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ เท่า ๆ กัน ประมาณ 3 – 4 กลุ่ม

4.3 ครูแจกเกมจับคู่ผัก ผลไม้กับคำศัพท์ ให้เด็กเล่นทุกกลุ่ม โดยให้เด็กเล่นเกมการศึกษาใหม่เสร็จ จากนั้นสลับเล่นเกมการศึกษาเก่า

4.4 ครูสนทนาซักถาม ให้เด็กเล่าถึงกิจกรรมที่กำลังเล่น

4.5 เมื่อหมดเวลาครูให้เด็กเก็บเกมการศึกษาเข้าที่ให้เรียบร้อย

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 5.1 เกมจับคู่ผัก ผลไม้ กับคำศัพท์
- 5.2 เกมการศึกษาเก่า

6. การประเมินผล

6.1 สังเกตพฤติกรรมการเล่นร่วมกับผู้อื่นในการรอคอย เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีระเบียบวินัยในการเล่น

6.2 สิ่งกีดขวางพฤติกรรมการจดจ่อใส่ใจ และควบคุมอารมณ์

6.3 สิ่งกีดขวางพฤติกรรมการเล่น การสังเกต จำแนก การคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ

ตอนที่ 4

การประยุกต์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวภาษาธรรมชาติ

แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ไม่มีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง เป็นการจัดกิจกรรมที่ครูสามารถทำได้หลากหลาย เพียงเตรียมกิจกรรมและสื่อประกอบให้พร้อม เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม แสดงความคิดเห็น พูดคุย ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามให้เด็กได้ คิด แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่เรียนรู้ และการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ให้เด็กได้ เตรียมความพร้อมฝึกฝนทักษะการพูด ฟัง อ่าน เขียนในแต่ละกิจกรรมแบบเป็นองค์รวมไปพร้อมกัน รติรัตน์ คล่องแคล่ว (2551) ได้กล่าวถึง หลักการนำแนวกิจกรรมการสอนภาษาธรรมชาติไป ประยุกต์ใช้มีดังนี้

➤ หลักการนำแนวการสอนภาษาธรรมชาติไปประยุกต์ใช้

1. เน้นเรื่องการเล่านิทาน และการอ่านเรื่องนิทาน ซึ่งนิทาน 1 เรื่อง เชื่อมโยงไปทำกิจกรรม เกมการศึกษา และศิลปะสร้างสรรค์
2. หลังจากครูเล่านิทานหรืออ่านเรื่องราวในนิทานเสร็จแล้ว มีกิจกรรมการสนทนาซักถาม ให้เด็กแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครในนิทาน หรือให้เด็กเล่านิทานบ้าง ทั้งภาษาไทยและภาษาถิ่น ครูไม่ควรคำนึงถึงความถูกต้องตามเนื้อหา เพียงให้เด็กกล้าและมั่นใจที่จะพูด
3. ให้เด็กอ่านนิทานอย่างอิสระ ในมุมนิทานที่ได้รับการจัดมุมที่สบาย เด็กได้นั่งนอนอย่าง อิสระ มีการเขียนชื่อเรื่องนิทานในสมุดบันทึกส่วนตัว และการนำนิทานที่อ่านอิสระมาเล่าให้เพื่อนฟัง
4. นำสาระจากนิทานมาทำเป็นเกมการศึกษา เช่นจับคู่ตัวละครในนิทาน เชื่อมโยงไปถึง การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เช่นวาดภาพจากเนื้อเรื่องในนิทานตอนที่เด็กชอบ
5. การทำหนังสือนิทาน เล่มเล็กหรือหนังสือ Big Book
6. การเล่นเกมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องในนิทาน
7. การเล่นเกมบทบาทสมมติเป็นตัวละคร
8. หลังจากเล่นนิทานจบ ครูใช้คำถามปลายเปิดสนทนาซักถามเนื้อหาในนิทาน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ (Whole Language) ส่งเสริม ทักษะสมอง EF ครูปฐมวัยสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการสอนบูรณาการใน 6 กิจกรรมหลัก ตามตารางประจำวัน ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ได้หลากหลายที่ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพียงแต่ให้เข้าใจแนวคิดสำคัญของภาษาธรรมชาติ และทักษะสมอง EF ดังที่

กล่าวข้างต้น และจากตัวอย่างดังกล่าวกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะสมอง EF ก็จะไม่ใช้เรื่องยากสำหรับครูปฐมวัยในการนำมาพัฒนาภาษาแบบองค์รวม พูด ฟัง อ่าน เขียน ให้กับเด็กทั้งในเมือง และชนบทที่ใช้ภาษาถิ่นกับภาษาในเมือง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการพูดภาษาไทยของเด็กได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งประสบการณ์สำคัญด้านการใช้ภาษาได้ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มีดังนี้

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านการใช้ภาษา

1. การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม
2. การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
3. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่าง ๆ
4. การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และความต้องการ
5. การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
6. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
7. การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่าง ๆ
8. การรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด
9. การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร
10. การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ
11. การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ
12. การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง
13. การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำและข้อความ
14. การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวาจากบนลงล่าง
15. การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย
16. การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่
17. การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำ ๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้อง

จอง

18. การเล่นเกมทางภาษา
19. การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง
20. การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ
21. การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย
22. การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอิสระ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ในชั้นเรียนปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย ยังสามารถส่งเสริมประสบการณ์สำคัญด้านภาษาที่กล่าวไว้

ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ได้อีกด้วย การนำแนวคิดของการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติไปจัดกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน เน้นการสอนที่สนุกสนาน สอดแทรกบูรณาการด้านภาษา ไม่ว่าจะเป็น พูด ฟัง อ่าน เขียน ในทุก ๆ กิจกรรมการสอน พร้อมใช้สื่อภาพกับคำคู่ขนานกันไป ผ่านกิจกรรมตามตารางประจำวันทั้ง 6 กิจกรรมหลัก หรือครูปฐมวัยสามารถประยุกต์จัดกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ในรูปแบบการเขียนแผนบูรณาการกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมตามตารางประจำวัน ซึ่งอาจมีลักษณะของการบูรณาการกิจกรรม 2-3 กิจกรรม เช่น เคลื่อนไหวและจังหวะ เสริมประสบการณ์ และสร้างสรรค์ หรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์และเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นต้น ดังตัวอย่างที่นำเสนอ ดังนี้

ตัวอย่างการเขียนแผนบูรณาการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโพธิ์ทอง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดกำแพงเพชร
หน่วย ผัก - ผลไม้แสนอร่อย เรื่อง รู้จักชื่อของผลไม้ชนิดต่าง ๆ
ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ 2 – 3 ปี) ครูผู้สอน นางสาวสุทิน พรพรรณรัตน์ สุดเนตร เวลา 45 นาที
แผนบูรณาการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, กิจกรรมสร้างสรรค์

■สาระสำคัญ

ผลไม้มีหลากหลายชนิด แต่ละชนิดมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น แตงโม องุ่น แอปเปิ้ล ฝรั่ง องุ่น ส้ม เป็นต้น

■จุดประสงค์

1. เด็กสามารถทำท่าทางประกอบเพลงได้ (จดจำใส่ใจ)
2. เด็กสามารถบอกชื่อของผลไม้แต่ละชนิดได้ (จำเพื่อใช้งาน)
3. เด็กสามารถพิมพ์ภาพจากแอปเปิ้ลผ่าซีกได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)

■สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรรู้

ชื่อของผลไม้แต่ละชนิด

2. ประสบการณ์สำคัญ

- การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี (ร่างกาย)
- การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก (อารมณ์ - จิตใจ)
- การใช้ภาษาบอกความต้องการ (สังคม)
- การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีและรูปร่างที่แตกต่างกัน (สติปัญญา)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “Good morning” พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง
2. เด็กเคลื่อนไหวร่างกายไปทั่ว ๆ บริเวณห้องตามจังหวะเสียงกลองเมื่อได้ยินเสียงครูดกลองรัวๆ ถ้าได้ยินเสียงครูดกลอง 1 จังหวะ ให้เด็ก ๆ หยุดอยู่กับที่ทันที
3. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง " Good morning " ให้เด็กฟัง 1 ครั้งพร้อมทำท่าทางประกอบแล้วเด็กทุกคนร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงตามครู
4. เด็กและครูร่วมกันปรบมือ เพื่อเป็นการให้กำลังใจตนเองและเพื่อน ๆ ที่ทำกิจกรรมได้

ขั้นสอน

5. เด็กดูผลไม้ที่ครูนำมาพร้อมทั้งบอกชื่อผลไม้แต่ละชนิดให้เด็กได้รู้จักและออกเสียงตามครูทีละชนิด เช่น แดงโม ฝรั่ง แอปเปิ้ล ลองกอง แก้วมังกร ส้ม เป็นต้น
6. เด็ก ๆ ได้ลองสัมผัสผลไม้แต่ละชนิดแล้วร่วมสนทนากับเด็กเกี่ยวกับผลไม้ที่เด็ก ๆ รู้จัก เปิดโอกาสให้เด็กบอกเล่า ชักถาม และร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
7. แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม ครูอธิบายและสาธิตวิธีการพิมพ์ภาพจากแอปเปิ้ลผ่าซีก พร้อมแจกใบงานและอุปกรณ์ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ โดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเด็ก ๆ ช่วยกันทำความสะอาดและจัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย และให้เด็ก ๆ ออกมานำเสนอผลงานของตนเองจนครบทุกคน

ขั้นสรุป

8. เด็กและครูสรุปชื่อผลไม้แต่ละชนิดที่ครูนำมาว่ามีกี่ชนิด มีอะไรบ้าง

สื่อการสอน/แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง “Good morning”
2. กลอง
3. แดงโม ฝรั่ง แอปเปิ้ล ลองกอง แก้วมังกร ส้ม
4. ใบงาน
5. แอปเปิ้ล
6. สีโปสเตอร์
7. กล่องใส่สี

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการทำท่าทางประกอบเพลง
2. สังเกตการบอกชื่อของผลไม้
3. สังเกตการพิมพ์ภาพจากแอปเปิ้ลผ่าซีก

■ เครื่องมือวัดผล

แบบสังเกตพฤติกรรมเด็ก

หมายเหตุ ผู้อ่านสามารถศึกษาเพิ่มเติม ตัวอย่างการเขียนแผนบูรณาการกิจกรรมหลักตามตารางประจำวัน ของคุณครูปฐมวัยที่เข้าร่วมโครงการได้ในภาคผนวก

■ บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะสมอง EF

1. ครูปฐมวัยจะต้องเข้าใจสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้แนวภาษาธรรมชาติ และทักษะสมอง EF ให้เข้าใจชัดเจน
2. การนำความรู้ ความเข้าใจทั้งการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ และทักษะสมอง EF มาบูรณาการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยต้องคำนึงถึงการให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม บูรณาการกิจกรรมการสอนทั้ง 6 กิจกรรมหลัก และมองเห็นเป้าหมายทักษะสมอง EF ที่เด็กจะได้พัฒนาจากการจัดกิจกรรมการสอนครั้งนี้
3. ผู้สอนไม่คาดหวังให้เด็กต้องรู้ เข้าใจ และจำได้ในการบูรณาการกิจกรรมการสอนภาษาในแต่ละครั้ง ซึ่งควรให้เด็กได้คุ้นเคยกับภาพ คำ การพูด การอ่าน ผ่านกิจกรรมที่ปฏิบัติเรียนรู้จากการลงมือกระทำอย่างสนุกสนาน
4. ประเด็นสำคัญครูปฐมวัยจะต้องเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ตามหลักการของการจัดกิจกรรมการสอนตามตารางประจำวันล่วงหน้า เพื่อเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้พร้อม และจะได้มองเห็นเป้าหมายทักษะสมอง EF ที่เด็กควรได้พัฒนาจากการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง
5. การจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นสิ่งที่ครูปฐมวัยได้ปฏิบัติอยู่แล้ว เพียงแต่ให้เพิ่มกิจกรรมการสอนให้เด็กคุ้นเคยกับการเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวมมากยิ่งขึ้น และมีเป้าหมายการส่งเสริมทักษะสมอง EF

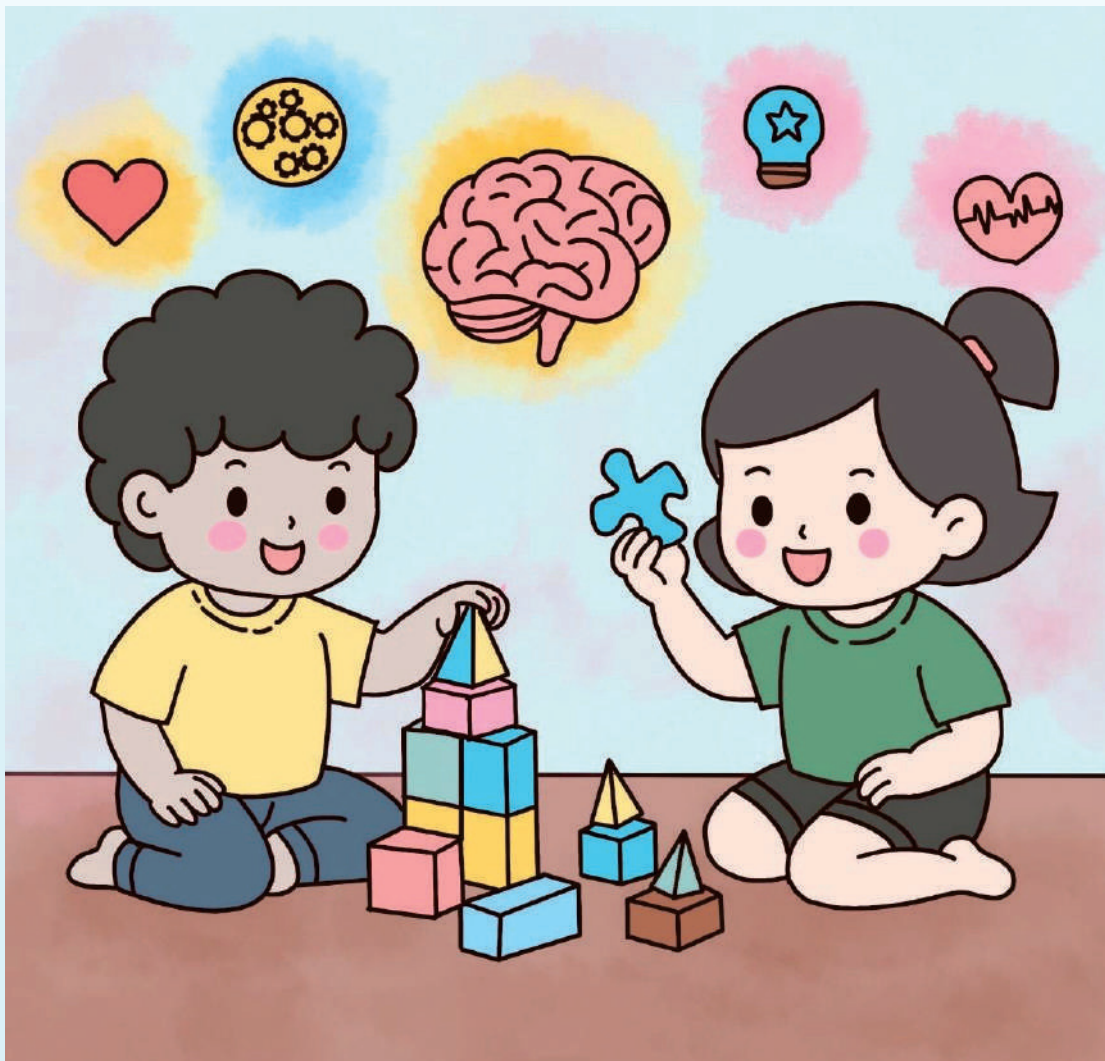
■ บทสรุป

ครูปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF ได้ในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ คือการจัดกิจกรรมการสอนบูรณาการภาษา โดยเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ พูด ฟัง อ่าน และเขียน ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย และผู้เขียนขอย้ำความสำคัญของ **“ทักษะสมอง EF”** อีกครั้งว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย ขอให้นำเทคนิค วิธีการที่ศึกษาจากคู่มือนี้ไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ถ้าเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว การนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนจะปฏิบัติในรูปแบบใด วิธีการอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้สอนจะนำไปใช้ เมื่อปฏิบัติไปบ่อย ๆ จะพบเทคนิค วิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีมากขึ้น ไม่มีรูปแบบใดเพียงรูปแบบเดียวจะเป็น

การเจริญเติบโตทางความคิดอย่างไม่มีสิ้นสุด (Growth Mindset) ขอเพียงให้ก้าวออกมาจากประสบการณ์เดิมที่เคยปฏิบัติ มาสู่การสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ต้องกังวลจะผิดหรือถูก สร้างความคิดใหม่กับกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติสืบต่อไป

ตอนที่ 5

การเรียนรู้ตามแนวภาษาธรรมชาติ ด้วยกิจกรรมโครงการ

ในตอนที 5 นี้ผู้เขียนขอนำเสนอกิจกรรมการสอนแบบโครงการ (Project Approach) ซึ่งเทคนิคการสอนแบบโครงการเป็นกิจกรรมการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง พร้อมเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่เด็กสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก และตอบสนองตามความต้องการที่หลากหลายของเด็ก ๆ โดยเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นให้เด็กลงมือทำได้ด้วยตัวเอง การสอนแบบโครงการนี้เป็นเครื่องมือการสอนที่ดีอย่างยิ่งสำหรับคุณครู เด็กปฐมวัยมีโอกาสในการตั้งคำถามจากความสนใจที่แท้จริง และการค้นหาคำตอบในเชิงลึกในหัวข้อหรือเรื่องที่ตนเองสนใจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านการสำรวจ การสืบค้น การจดบันทึก และการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ตามเรื่องที่เด็กสนใจ ผ่านประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตลอดจนการใช้ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะที่สรุปออกมาเป็นชิ้นงาน (ค้นคว้าจาก <https://www.youngciety.com/article/journal/project-approach.html> 11ต.ค.2567)

สอดคล้องกับ พัชรี ผลโยธิน ที่กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้สืบค้นข้อมูลอย่างลึก ในหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจมีค่าต่อการเรียนรู้ การสืบค้นอาจทำโดยเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเด็กทั้งชั้นร่วมกันหรืออาจเป็นเพียงเด็กคนใดคนหนึ่งเพื่อหาคำตอบจากคำถามที่ได้ร่วมกันคิดด้วยกันกับเพื่อน หรือร่วมกันคิดกับครูและทำให้เกิดกระบวนการสืบค้นขึ้นมา ทั้งนี้หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจสืบค้นจะมีความหมายต่อตัวเด็ก (จุฬินทิพา นพคุณ, 2563, อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน, 2555)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่ผู้เขียนได้นำมาเสนอให้ครูปฐมวัย/ผู้อ่านเห็นแนวทางการจัดการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนที่บูรณาการด้านการสอนภาษาแนวธรรมชาติได้ดี เนื่องด้วยกิจกรรมการสอนโครงการสามารถบูรณาการกิจกรรมได้หลากหลายเช่นการแต่งนิทาน เพลง คำคล้องจอง การพูดสื่อสารหรือการนำเสนอผลงาน

การนำเสนอครั้งนี้ได้นำการปฏิบัติการสอนจริงของคุณครู กฤษณา สังข์วะระปรีชา ครูชำนาญการพิเศษ ที่ได้จัดกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยได้อีกเทคนิควิธีการหนึ่ง

ตัวอย่างการสอนของคุณครู กฤษฎา สังข์ระระปรีชา

การสอนแบบโครงการนี้เป็นรูปแบบการสอนโดยให้เด็กเป็นผู้เลือกหัวข้อที่ตนสนใจที่จะเรียนรู้ซึ่งจากการที่ครูได้สอบถามเด็ก เด็ก ๆ ต้องการที่จะเรียนรู้เรื่อง “ใบไม้” มากที่สุด จึงได้จัดกิจกรรมเรื่องนี้ให้กับเด็ก ๆ โดยครูต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งโครงการนี้เหมาะสำหรับเด็ก แต่ความละเอียดของเนื้อหาเป็นไปตามลักษณะพัฒนาการตามวัยของเด็ก โครงการ “ใบไม้” ที่นำเสนอเป็นการค้นหาคำตอบของเด็ก โดยนำข้อมูลจากการทำโครงการของเด็กมาเรียบเรียง ซึ่งเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนั้น คือ การส่งเสริมให้เด็กศึกษาสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความคลั่งใคล้ตามความสนใจ ผ่านกระบวนการคิดและแก้ปัญหาจากตัวของเด็กเอง จนได้คำตอบที่ต้องการ เพื่อนำเสนอสิ่งที่เรียนรู้ต่อผู้อื่น ส่งผลให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีครูเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวก การจัดการเรียนรู้แบบโครงการนั้น ประกอบด้วย กิจกรรมสำคัญ 5 กิจกรรม ได้แก่

1. การพูดคุยอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูสามารถแนะนำการเรียนรู้ให้เด็ก และให้เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับเพื่อนเป็นกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
  2. การศึกษานอกห้องเรียนและนอกสถานที่ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการทำโครงการ ในระยะแรกครูอาจพาไปศึกษานอกห้องเรียน เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณโรงเรียน จะช่วยให้เด็กมีโอกาสพบปะกับบุคคลที่มีความรู้ ในหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจ โดยถือเป็นประสบการณ์เรียนรู้ขั้นแรกของการศึกษาค้นคว้า
  3. การนำเสนอประสบการณ์การเดิมของเด็ก เด็กได้ทบทวนประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องที่สนใจ มีการแสดงความคิดเห็น อภิปรายประสบการณ์ที่เหมือนหรือต่างกับเพื่อน ๆ ตลอดจนแสดงคำถามที่ต้องการสืบค้นในหัวเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเด็กสามารถเสนอประสบการณ์เดิมให้เพื่อนได้รู้ โดยการวาดภาพ การเขียน การใช้สัญลักษณ์ การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นต้น
  4. มีการสืบค้นและค้นคว้าผ่าน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และเรียนรู้จากวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ การสอนแบบโครงการ เปิดโอกาสให้ใช้แหล่งค้นคว้าข้อมูลที่หลากหลายตามหัวเรื่องที่สนใจ โดยเด็กสามารถสอบถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว เพื่อน วิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ในหัวเรื่อง หรือสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด
  5. การนำเสนอโครงการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สามารถทำในหลายรูปแบบ อาจจัดเป็นป้ายแสดงผลงานนิทรรศการของเด็ก การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากการสืบค้น
- กิจกรรมทั้ง 5 ที่กล่าวมาข้างต้นจะปรากฏอยู่ในโครงการในระยะต่าง ๆ ของการสอนแบบโครงการ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ : ทบทวนความรู้และความสนใจของเด็ก

เป็นขั้นตอนที่เด็กและครูผู้สอนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาหัวข้อที่จะทำการศึกษา โดยต้องเป็นหัวข้อตามความสนใจ สามารถบูรณาการได้ ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน และเด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง ซึ่งเมื่อกำหนดหัวข้อได้แล้ว จึงกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา และระยะเวลาในการศึกษาในหัวข้อนั้น ๆ เพื่อวางแผนการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม โดยนำประสบการณ์เดิมของเด็กที่แสดงออกผ่านผลงานต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลในการพิจารณา

ขั้นนี้มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดหัวข้อที่จะศึกษา
2. กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา และระยะเวลาในการศึกษา

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ

ให้โอกาสเด็กค้นคว้าและมีประสบการณ์ใหม่เป็นขั้นของการดำเนินกิจกรรมตามแผนที่ได้วางไว้ โดยเน้นให้เด็กร่วมมือกันในการเรียนรู้ เน้นให้เด็กได้ปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยมีประสบการณ์จากสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง โดยมีคุณครูคอยให้คำแนะนำและคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

สำหรับขั้นนี้มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดปัญหาหรือสิ่งที่อยากรู้
2. ตั้งสมมุติฐาน
3. ค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ (ผ่านสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ)
4. ทดสอบสมมุติฐาน

ระยะที่ 3 สรุปโครงการ : ประเมิน สะท้อนกลับและแลกเปลี่ยนงานโครงการ

เป็นขั้นของการนำผลที่ได้จากการดำเนินการมาแสดง ผ่านการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การแสดง หรือการอภิปราย ซึ่งเด็กจะต้องเป็นผู้เลือกวิธีการและดำเนินการนำเสนอด้วยตัวเอง ซึ่งทำให้ได้ทบทวนแนวทางในการปฏิบัติ และทบทวนถึงองค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินการตามโครงการอีกด้วย

ในขั้นนี้มีการดำเนินงานอยู่ 2 ขั้นตอน คือ

1. สรุปผลที่ได้จากการศึกษา
2. นำเสนอผลการศึกษาที่ได้

ในการจัดการศึกษารูปแบบการสอนแบบโครงการนี้ อาจไม่จำเป็นต้องให้แล้วเสร็จใน 1 วัน เราอาจจะจัดกิจกรรมทั้งสัปดาห์ หรือในหัวข้อที่มีเนื้อหามาก เราอาจจะจัดทั้งเดือนเลยก็ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาการเรียนการสอนและคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การสอนแบบโครงการ คือ การที่เด็กศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จากความสนใจของเด็กเอง อย่างลุ่มลึกลงไปรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ โดยเป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ การลงมือปฏิบัติ การใช้กระบวนการคิด และแก้ปัญหาผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่น ๆ ด้วยตัวของเด็กเอง จนค้นพบคำตอบและได้รับความรู้ที่ต้องการ ภายใต้การแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนจากคุณครู

ตัวอย่างโครงการ

เรื่อง ใบไม้แปลงร่าง

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านบุคลิกภาพมากที่สุด ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น มีความสงสัยในสิ่งต่าง ๆ มักจะชอบซักถามจนกว่าจะได้คำตอบที่ชัดเจนชอบที่จะจับสัมผัส ดมกลิ่น และชิมรสในสิ่งที่ตนเองไม่เคยเห็นหรือไม่เคยรู้จักมาก่อน ครูจึงให้เด็กนำเสนอหัวข้อเรื่องที่ต้องการจะเรียนคนละ 1 เรื่อง จากนั้นจะดูผลจากการเลือกเรื่องที่เด็กสนใจมากที่สุด ปรากฏว่าเด็กสนใจอยากเรียนเรื่อง “ใบไม้” ครูและเด็กร่วมกันหาข้อมูลและระดมความคิดโครงการเรื่องใบไม้แปลงร่าง เป็นโครงการหนึ่งที่เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2-3 ให้ความสนใจและอยากที่จะเรียนรู้ เพราะใบไม้เป็นสิ่งที่แวดล้อมในสถานที่ต่าง ๆ ประดับห้องต่าง ๆ รวมทั้งในห้องสรรพสินค้าต่าง ๆ ก็มีใบไม้ ต้นไม้มาปลูกให้ผู้คนในห้างสรรพสินค้าดูเพื่อความเพลิดเพลินหรือพักผ่อนใกล้ชิดธรรมชาติ ใบไม้ ต้นไม้นอกจากจะให้ประโยชน์การให้ร่มเงา ไว้ประดับบ้านหรือห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ แล้ว ยังสามารถปลูกเพื่อขายเป็นรายได้และอนุรักษ์พันธุ์ไม้ ต้นไม้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษาเด็กแต่ละคนจะสนใจเรื่องใบไม้ที่ตนเคยพบเห็นครูจึงมองเห็นถึงความสำคัญ

การสอนแบบโครงการนี้เป็นรูปแบบการสอน โดยให้เด็กเป็นผู้เลือกหัวข้อที่ตนสนใจที่จะเรียนรู้ซึ่งจากการที่ครูได้สอบถามเด็ก ๆ ต้องการที่จะเรียนรู้เรื่อง “ใบไม้” มากที่สุด จึงได้จัดกิจกรรมเรื่องนี้ให้กับเด็ก ๆ โดยครูต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งโครงการนี้เหมาะสำหรับเด็ก แต่ความละเอียดของเนื้อหาเป็นไปตามลักษณะพัฒนาการตามวัยของเด็ก โครงการ “ใบไม้แปลงร่าง” ที่นำเสนอเป็นการค้นหาคำตอบของเด็ก โดยนำข้อมูลจากการทำโครงการของเด็กมาเรียบเรียงเพื่อให้เห็นกระบวนการของการดำเนินการโครงการ

วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ

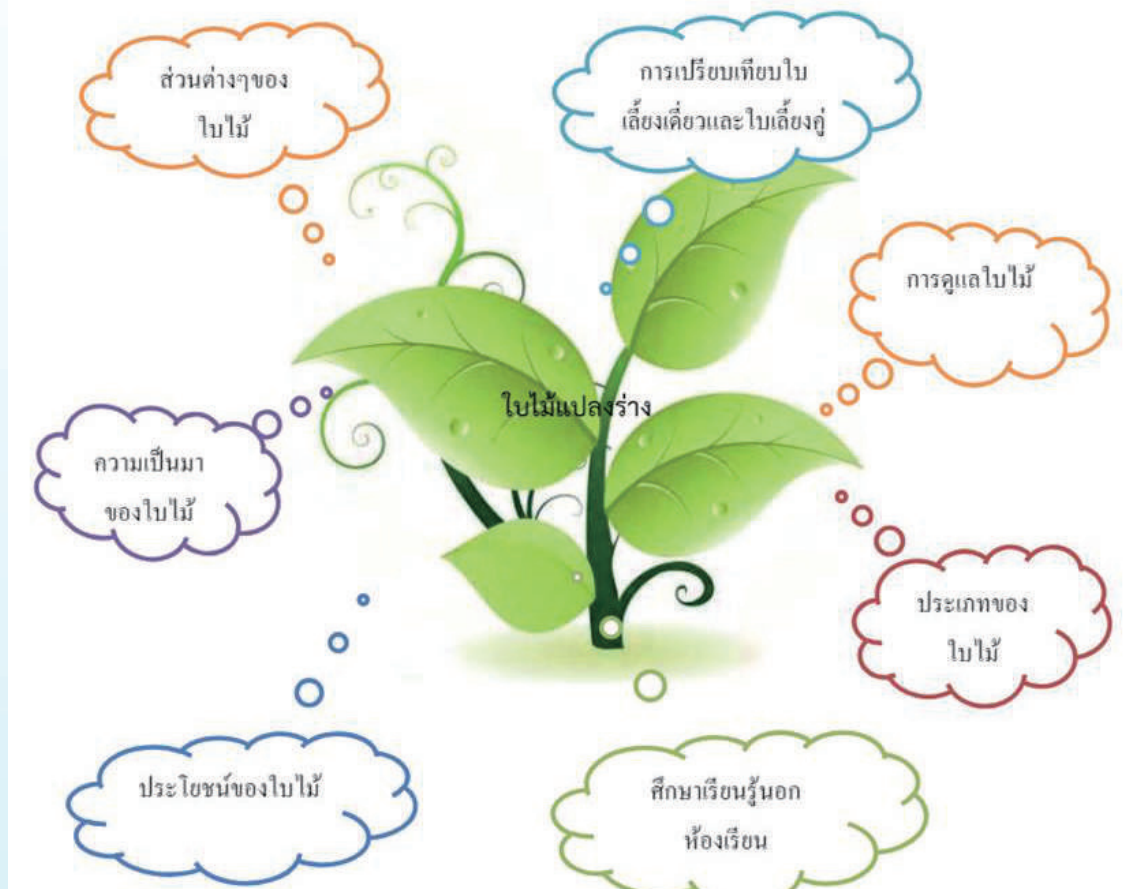
1. เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับใบไม้แต่ละชนิด
2. เพื่อให้เด็กฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาจากการทำกิจกรรม
3. เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อน ครู และผู้ปกครอง
4. เพื่อให้เด็กได้ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามในการทำกิจกรรม

ขั้นตอนการทำโครงการและระยะเวลา

ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 10-28 กุมภาพันธ์ 2566

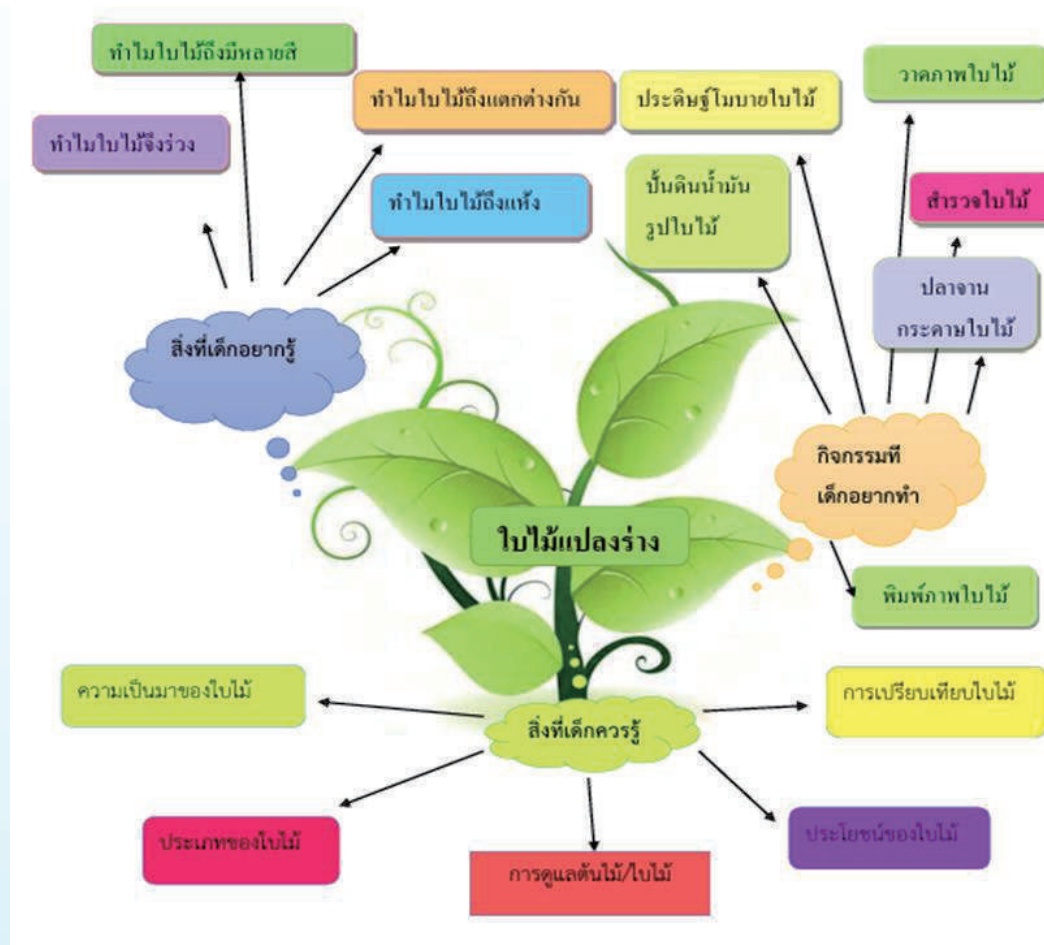

ผังมโนทัศน์โครงงานใบไม้แปลงร่าง

เด็กและครูร่วมกันสรุปแผนผังความคิด

เมื่อได้หัวข้อเรื่องที่ต้องการเรียนรู้แล้ว จึงร่วมกันระดมความคิดเป็นแผนผังความคิด

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ

■ กิจกรรมที่ 1

ระดมความคิดและเลือกหัวข้อจากเด็ก สนทนากับเด็กเกี่ยวกับความสนใจและความต้องการเกี่ยวกับสิ่งที่เด็ก ๆ อยากรู้

คุณครู : เด็ก ๆ อยากรู้เรื่องอะไรบ้างคะ

น้องกาย : ผมอยากรู้เรื่องมดครับ

น้องกี้ : หนูอยากรู้เรื่องกระเปาะค่ะ

น้องน้ำหวาน : หนูอยากเรียนเรื่องใบไม้ค่ะ

น้องมู่ : น้องซาบู่ : หนูอยากเรียนเรื่องผลไม้ค่ะ หนูอยากเรียนเรื่องดอกไม้ค่ะ

ครูนำหัวข้อที่เด็ก ๆ เสนอมาให้เด็ก ๆ ช่วยกันลงคะแนน เพื่อเลือกเรื่องที่เด็ก ๆ สนใจมากที่สุดเพียงเรื่องเดียว โดยได้ตกลงก่อนที่เด็ก ๆ จะตัดสินใจว่าถ้าคะแนนเรื่องใดมีมากที่สุด เด็ก ๆ ทุกคนจะต้องยอมรับและเรียนเรื่องดังกล่าว เด็ก ๆ ได้ออกมาวาดภาพสัญลักษณ์ในช่องหัวเรื่องที่เด็ก ๆ อยากจะเรียนรู้

■ กิจกรรมที่ 2

ครูถามกิจกรรมที่เด็ก ๆ อยากทำเกี่ยวกับใบไม้

ครูถาม : เด็ก ๆ อยากทำกิจกรรมอะไรบ้างคะ ที่เกี่ยวกับใบไม้

น้องพอเพียง : อยากประดิษฐ์โมบายใบไม้ค่ะ

น้องไบรท์ : พิมพ์ภาพใบไม้ค่ะ

น้องน้ำหวาน : อยากวาดรูปใบไม้ค่ะ

น้องต้นกล้า : ผมอยากปั้นใบไม้ครับ

น้องต้น : หนูอยากทำน้ำใบเตยครับ

น้องพีช : หนูอยากไปดูใบไม้

■ กิจกรรมที่ 3

ครูให้เด็ก ๆ ตั้งคำถามที่อยากรู้เกี่ยวกับใบไม้

ครูถาม : ให้เด็ก ๆ ตั้งคำถามที่เด็ก ๆ อยากรู้เกี่ยวกับใบไม้

น้องวันใหม่ : ใบไม้เกิดจากอะไรคะ

น้องน้ำหอม : ทำไมใบไม้ถึงมีหลายสี

น้องแสงตะวัน : ทำไมใบไม้ถึงมีรูปร่างไม่เหมือนกัน

น้องน้ำหวาน : ทำไมใบไม้แห้ง

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ

วันนี้ครูให้เด็ก ๆ แต่ละคนออกมาเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์เดิม เกี่ยวกับใบไม้ให้เพื่อน ๆ ในห้องฟัง โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความสนใจให้เด็กเกิดความคิด

ครูถาม : เด็ก ๆ ลองเล่าเรื่องเกี่ยวกับใบไม้ที่เคยพบเห็นให้คุณครูและเพื่อนๆ ฟังซิคะ

น้องกร : น้องเบิร์ท : น้องอาท : หนูเคยเห็นใบมะขามที่บ้าน ที่บ้านหนูมีใบมะม่วงด้วย
คะ ที่บ้านหนูมีใบตอง

น้องต้นกล้า : หนูเห็นใบไม้ที่สนาม

น้องก๊ : หนูเห็นใบไม้แห้งที่โรงเรียน

เด็ก ๆ ให้ความสนใจในการตอบคำถามและเล่าเรื่องจากประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับใบไม้และตอบคำถามคุณครูอยู่ตลอดเวลา จากนั้นให้เด็ก ๆ วาดรูปใบไม้ ที่เด็ก ๆ เคยเห็นลงในกระดาษที่ครูเตรียมไว้ จากนั้นให้เด็ก ๆ ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปใบไม้จากประสบการณ์เดิม

กิจกรรมที่ 1

วาดภาพและปั้นดินน้ำมันจากหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจที่จะเรียน

วาดภาพและระบายสีใบไม้

ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปใบไม้

กิจกรรมที่ 2

ครูนำใบไม้แต่ละชนิดมาให้เด็กๆ สังเกตและบอกส่วนต่าง ๆ ของใบไม้พร้อมวาดภาพประกอบ โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

ครูถาม : ให้เด็ก ๆ สังเกตใบไม้ที่ครูนำมาที่มีสีอะไรบ้าง และมีลักษณะอย่างไร

น้องปั๋ง : มีสีเขียวแก่ค่ะ

น้องโปรท : มีสีเขียวอ่อนค่ะ

น้องภูมิ : ใบเล็กครับ

น้องพีช : ใบใหญ่ค่ะ

พิมพ์ภาพรูปใบไม้จากประสบการณ์เดิม

กิจกรรมที่ 3

สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับใบไม้มีส่วนประกอบอะไรบ้าง และมีลักษณะอย่างไร และอภิปรายร่วมกัน ครูนำข้อมูลที่ร่วมกันสืบค้นกับเด็ก ๆ มาวาดใส่กระดาษชาร์ตเพื่อให้เด็กๆ เข้าใจเพิ่มมากขึ้น

ประดิษฐ์โมบายใบไม้กระดาษ

กิจกรรมที่ 4

ครูสนทนาเกี่ยวกับวิธีการดูแลต้นไม้/ใบไม้ และให้เด็ก ๆ ทำกิจกรรม ฉีก ปะ ใบไม้แห้ง

กิจกรรมที่ 5

ครูและเด็ก ๆ นำใบต้นแค และใบตอง มาให้เด็กดู ครูให้เด็กเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของใบไม้ ทั้ง 2 ชนิด

กิจกรรมที่ 6

ครูให้เด็ก ๆ ทำกิจกรรมประดิษฐ์ปลาจากกระดาษจากใบไม้

กิจกรรมที่ 7

คุณครูให้เด็ก ๆ แบ่งกลุ่ม ช่วยกันแต่งนิทาน แล้ววาดภาพประกอบ นำมารวมกันเป็นหนังสือนิทาน Big Book เรื่อง ใบไม้แปลงร่าง

กิจกรรมที่ 8

คุณครูให้เด็ก ๆ แบ่งกลุ่ม ช่วยกันแต่งนิทาน แล้ววาดภาพประกอบ นำมารวมกันเป็นหนังสือ
นิทาน Big Book เรื่อง ไปไม้แปลงร่างพร้อมให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ (ต่อ)

กิจกรรมที่ 1

ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดแสดงโปรเจค เรื่อง ใบไม้
แปลงร่าง โดย ครูแบ่งหน้าที่ให้เด็ก ๆ ทุกคนได้มีส่วนร่วมครูและเด็กซ้อมการแสดงเต้นประกอบเพลง
กิ่งก้านใบ

กิจกรรมที่ 2

ครูและเด็กร่วมกันนำผลงานมาตกแต่งห้องเรียน

ระยะที่ 3 สรุปรโครงการ

กิจกรรมที่ 1

เด็กและครูร่วมกันสรุปรโครงการและนำเสนอผลงาน เรื่อง ไปไม้แปลงร้าง

การประเมิน

1. สังเกตการจำแนกประเภทของไปไม้
2. สังเกตการณ์หยิบจับอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
3. สังเกตการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
4. สังเกตการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีในการทำกิจกรรม

ผลสะท้อนกลับ

1. ผลที่ปรากฏต่อเด็กในพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน
2. ผลที่ปรากฏต่อผู้ปกครอง
3. ผลที่ปรากฏต่อครู

จากการนำเสนอตัวอย่างเทคนิคการสอนแบบโครงการ (Project Approach) เพื่อให้คุณครู
ปฐมวัยได้มีมุมมองหลายรูปแบบในการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติ ส่งเสริมทักษะ
สมองEF เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังที่นำเสนอมาทั้งหมด สามารถส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุ
เป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์เกิดการพัฒนาทั้งด้านครูผู้สอนและเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จุฬินทิพา นพคุณ. (2563). การสอนแบบโครงการ. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 1 (มกราคม – เมษายน).
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2537). **ผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการศึกษาปฐมวัย ศึกษา เล่มที่ 2 หน่วยที่ 8**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปนัดดา ธนเศรษฐกร. (2561). **การส่งเสริม Executive Function (EF) ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ**. จาก YouTube.com <https://www.youtube.com/watch?v=WOg1rxflspA>
- มยุรี กันทะลือ. (2543). **ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รติรัตน์ คล่องแคล่ว. (2551). **ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2561). **คู่มือพ่อแม่ พัฒนาทักษะสมอง EF: Executive Functions ตั้งแต่ปฏิสนธิ -3 ปี**. กรุงเทพฯ: บริษัท รักลูกกรุ๊ปจำกัด.
- _____. (2561). **คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บริษัท รักลูกกรุ๊ปจำกัด.
- สุภาวดี หาญเมธี และคณะ. (2561). **ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่ สำเร็จ Executive Function**. กรุงเทพฯ: สถาบันอาร์แอลจี (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป).
- _____. (2561). **คู่มือพ่อแม่ที่มีลูกวัย 0-6 ปี อนาคตลูกดี ด้วยทักษะสมอง EF**. กรุงเทพฯ: สถาบันอาร์แอลจี (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป).
- _____. (2561). **รู้จักทักษะสมอง EF Executive Function Skills ใน คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF สำหรับครูปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บริษัทมติชนจำกัด (มหาชน).
- อารี สันหนวี. (2537). **นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการศึกษาปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 4-7**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Goodman, K.S. (1986). **Dictionary of Education**. (3th ed.). New York: McGraw-Hill.

Goodman, Y.M. (1987). "Roots of the whole Language Movement," **The Elementary School Journal**. The University of Chicago, 90, 113-127.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์บูรณาการกิจกรรมหลักตามกิจกรรมตารางประจำวัน

ตัวอย่าง 1

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งเศรษฐี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร
 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แนวทางธรรมชาติส่งเสริมทักษะ EF สำหรับเด็กปฐมวัย
 หน่วย วันลอยกระทง เรื่อง ความสำคัญของวันลอยกระทง ชั้นอนุบาล 3-4 ขวบ
 ครูผู้สอน รจจรินทร์ พิงพานิช สอนวันที่ 11 พฤศจิกายน 2567
 แผนบูรณาการกิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

- 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ
  - 9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
  - 9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
- 9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้
  - 9.2.1 อ่านภาพ และสัญลักษณ์ได้

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

- 10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ
  - 10.3.1 ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
  - 10.3.2 ระบุปัญหา สร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

สาระสำคัญ

ความสำคัญของวันลอยกระทง ตามความเข้าใจของเด็ก

จุดประสงค์

1. เด็กตั้งใจฟังนิทานตั้งแต่ต้นจนจบและตั้งคำถามจากเรื่องที่ฟังได้
2. เด็กเล่าประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับวันลอยกระทงได้
3. เด็กสามารถเคลื่อนไหวตามจินตนาการตามนิทานและบอกท่าทางที่ตนเองทำได้

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรเรียนรู้
  - ความสำคัญของวันลอยกระทง
2. ประสบการณ์สำคัญ

● ขั้นนำ

- ครูเล่านิทาน”หนูหนีไปลอยกระทง” และให้เด็กเคลื่อนไหวตามนิทานอย่างอิสระ

● ขั้นการจัดกิจกรรม

ดังนี้

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาและซักถามเกี่ยวกับเนื้อหา นิทานที่ฟัง โดยใช้คำถาม

- ทำไมหนูหนีไปลอยกระทง
- ทำไมถึงมีวันลอยกระทง
- ในงานลอยกระทงมีอะไรบ้าง

เคยเห็น

2. เด็กออกมาเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับวันลอยกระทงที่ได้เคยไปหรือ

● ขั้นสรุป

สังเกต

1. ครูนำบัตรคำ “ลอยกระทง” ให้เด็กอ่านตาม
2. เด็กช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของวันลอยกระทงโดยครูนำภาพมาให้เด็ก

■ สื่อการเรียนรู้/การสอน

1. นิทาน
2. บัตรคำ ลอยกระทง
3. บัตรภาพ ลอยกระทง
4. เครื่องเคาะจังหวะ

■ วัดผลประเมินผล

1. เด็กมีสมาธิในการฟังนิทานได้
2. เด็กสามารถใช้ภาษาเหมาะสมตามวัยได้
3. เด็กมีความคิดจินตนาการและใช้กล้านเนื้อส่วนต่าง ๆ ได้ดี

ตัวอย่าง 2

แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติ
ส่งเสริมทักษะสมอง EF เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2/3
โรงเรียนเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์)
สาระการเรียนรู้ ธรรมชาติรอบตัว
หน่วย สัตว์โลกผู้น่ารัก Animal สาระการเรียนรู้ย่อย อาหารของสัตว์
กิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมสร้างสรรค์
ครูผู้สอน นางไพรินทร์ อัมเนย ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ 9.1 สนทนาโต้ตอบ และเล่าให้ผู้อื่นเข้าใจ

สภาพที่พึงประสงค์ 9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ 11.1 ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สภาพที่พึงประสงค์ 11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง
โดยมีการดัดแปลง และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

สาระสำคัญ

อาหารของสัตว์มีหลายชนิด และสัตว์แต่ละชนิดย่อมกินอาหารไม่เหมือนกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เด็กสามารถบอกชื่ออาหารของสัตว์ต่าง ๆ ได้ (ความจำเพื่อใช้งาน)
2. เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้ (การจดจ่อใส่ใจ)
3. เด็กสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)
4. เด็กสามารถบอกลักษณะของอาหารที่แตกต่างกันได้ (ความจำเพื่อใช้งาน)
5. เด็กสามารถประดิษฐ์รูปเต่าจากจานกระดาษได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)

■ สารการเรียนรู้

1. สารที่ควรเรียนรู้
  - อาหารของสัตว์
2. ประสบการณ์สำคัญ
  - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
  - การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเองหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
  - การทำกิจกรรมศิลปะ
 การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า

■ วิธีการดำเนินกิจกรรม

● ขั้นนำ

1. เด็กและครูกล่าวทักทายสามภาษา ด้วยคำว่า สวัสดีค่ะ/ครับ คุณครู, Good morning teacher (กูด มอร์นิง ทิชเชอร์), 你好您好 (หนี่ฮ่าว เหล่าซือ)
2. เด็กดูคลิปวิดีโอเพลง “สัตว์น่ารัก” เด็กและครูร้องเพลงพร้อมกับทำท่าทางประกอบ และร่วมกันขับร้อง
3. เด็กและครูเรียนในห้องเรียนอัจฉริยะร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอาหารของสัตว์แต่ละชนิดและให้เด็กออกมาคลิกหน้าจอสัมผัสอัจฉริยะด้วยตนเองและสนทนาโดยใช้คำถาม ดังนี้
  - สัตว์ชนิดนี้ชื่อว่าอะไร
  - อาหารของสัตว์ชนิดนี้คืออะไร
4. เด็กฟังครูอธิบายการประดิษฐ์รูปเต่าจากจานกระดาษพร้อมดูตัวอย่างของครู และรับอุปกรณ์การประดิษฐ์
5. เด็กประดิษฐ์รูปเต่าจากจานกระดาษตามจินตนาการและนำเสนอผลงานของตนเอง โดยครูเป็นผู้บันทึกผลขั้นสรุป
6. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับอาหารของสัตว์แต่ละชนิดและประโยชน์ของอาหาร
7. เด็กกล่าวขอบคุณสามภาษา พร้อมกัน ด้วยคำว่า ขอบคุณ, Thankyou, 谢谢 (เซี่ย เซี่ย)

■ สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอประกอบการเรียนรู้ “เพลงสัตว์น่ารัก”
2. ห้องเรียนอัจฉริยะ ด้วยจอสัมผัสอัจฉริยะโดยใช้โปรแกรมเกี่ยวกับปฐมวัย
3. วัสดุ-อุปกรณ์การประดิษฐ์รูปเต่าจากจานกระดาษ ได้แก่ จานกระดาษ กรรไกร กระดาษสี กาวลาเท็กซ์ ปากกาเคมี แม็ก

■ การประเมินผล

ด้านเรียนรู้

1. สังเกตจากการบอกชื่ออาหารของสัตว์ต่าง ๆ ได้ (ความจำเพื่อใช้งาน)
2. สังเกตจากการสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้ (การจดจ่อใส่ใจ)
3. สังเกตจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)
4. สังเกตจากการบอกลักษณะของอาหารที่แตกต่างกันได้ (ความจำเพื่อใช้งาน)
5. สังเกตการประดิษฐ์รูปเต่าจากงานกระดาษได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)

■ การประเมินผล

- 3 ดี มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด
- 2 พอใช้ มีการพัฒนาเข้าตามเกณฑ์
- 1 ปรับปรุง มีการพัฒนาต่ำกว่าเกณฑ์

■ เกณฑ์ผ่านการประเมิน

- ร้อยละ 60 – 100 ผ่านการประเมิน
ต่ำกว่าร้อยละ 60 ไม่ผ่านการประเมิน

ตัวอย่าง 3

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย

หน่วย วันลอยกระทง เรื่อง ความสำคัญของวันลอยกระทง (ระดับอายุ 3 ปี)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลวังหามแห เวลา 40 นาที

สอนวันที่ 11 พฤศจิกายน 2567

บูรณาการกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

3.1.1 แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์

3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

3.2.1 กล้าพูดกล้าแสดงออก

3.2.2 แสดงความพอใจในผลงานตนเอง

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว

4.1 สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

4.1.1 สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ

4.1.2 สนใจมีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี

4.1.3 สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและ

ดนตรี

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

8.2.1 เล่นร่วมกับเพื่อน

8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

8.3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ

8.3.2 ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ

8.3.3 ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ

9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องฟัง

9.1.2 เล่าเรื่องประโยคสั้น ๆ

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

11.1 ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

11.1.1 สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง

สาระสำคัญ

ความสำคัญของวันลอยกระทง คือเพื่อเป็นการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไม่ให้สูญหายไป แสดงความสำนึกถึงบุญคุณของแม่น้ำที่ให้เราได้อาศัยน้ำกิน น้ำใช้ และรู้คุณค่าของน้ำ การปฏิบัติต่อการใช้น้ำเนื่องจากน้ำเนื่องจากน้ำเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ตลอดจนเป็นการขอขมาต่อพระแม่คงคา ที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ลงไปในน้ำ อันเป็นสาเหตุให้แหล่งน้ำไม่สะอาด

จุดประสงค์

1. เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายประกอบท่าทางเพลงลอยกระทงได้ (จดจ่อใส่ใจ)
2. เด็กสามารถบอกความสำคัญของวันลอยกระทงได้ (จำเพื่อใช้งาน)
3. เด็กสามารถประดิษฐ์กระทงจากธรรมชาติได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรรู้

- ความสำคัญของวันลอยกระทง

2. ประสบการณ์สำคัญ

- สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี

(ร่างกาย)

- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ (สติปัญญา)
- สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ (สติปัญญา)
- การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น (สังคม)
- สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ (อารมณ์ – จิตใจ)

กิจกรรมการเรียนรู้

• ขั้นนำ

1. ครูเปิดเพลงวันลอยกระทงให้เด็กฟัง 1 รอบ
2. ครูฝึกให้เด็กร้องเพลงลอยกระทงตามที่สรวรรค
3. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง “ลอยกระทง” พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง

• ขั้นสอน

1. ครูนำแผ่นภาพวันลอยกระทง และ กระทงที่ทำมาจากวัสดุหลากหลายชนิด เช่น กระทงขนมปัง กระทงใบตองให้เด็กดู และสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของวันลอยกระทง โดยใช้คำถามนำ เช่น

- 1.1 เด็ก ๆ เคยไปลอยกระทงหรือไม่
- 1.2 เราไปลอยกระทงที่ไหน ไปกับใคร
- 1.3 ทำไมเราต้องลอยกระทง ฯลฯ
2. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาโต้ตอบเรื่องความสำคัญวันลอยกระทง
3. ครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์และบอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์กระทงจากธรรมชาติ
4. ครูแนะนำและสาธิตการประดิษฐ์กระทงให้เด็กดู
5. ครูแจกวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
6. เด็กปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูดูแลอย่างใกล้ชิด
7. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กและครูช่วยกันเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

• ขั้นสรุป

1. เด็กนำกระทงของตนเองออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
2. เด็กและครูร่วมกันสนทนาสรุปความสำคัญของวันลอยกระทง

สื่อการสอน/แหล่งการเรียนรู้

1. เพลงวันลอยกระทง
2. ภาพกิจกรรมวันลอยกระทง
3. กระทงขนมปัง กระทงวัสดุจากธรรมชาติ
4. ใบตอง
5. ดินกล้วยหั่นเป็นวง
6. ตะปูเข็ม
7. ดอกไม้ ฐาน เทียน

■ การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกาย
2. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
3. สังเกตผลงาน
4. สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น

■ เครื่องมือวัดผล

- บันทึกหลังการจัดประสบการณ์
- แบบประเมินผลหลังการจัดประสบการณ์

■ เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

- ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่ว
- ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้บางครั้ง
- ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้โดยมีผู้ชี้แนะ

ตัวอย่าง 4

หน่วยวันลอยกระทง เรื่อง การปฏิบัติตนในวันลอยกระทง ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ 2 – 3 ปี)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจิตตมาศ ครูผู้สอน นางสาวน้ำฝน ภูขัง เวลา 40 นาที

สอนวันที่ 13 พฤศจิกายน 2567

บูรณาการ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, กิจกรรมสร้างสรรค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 2 ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

คุณลักษณะที่ 2.1 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่ 2.2 ใช้กล้ามเนื้อเล็กและประสานสัมพันธ์มือ - ตาได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 3 มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่ 3.1 ร่าเริงแจ่มใส

คุณลักษณะที่ 3.2 แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่ 3.3 สนใจและมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งสวยงาม ดนตรีและจังหวะ

การเคลื่อนไหว

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 4 รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะที่ 4.2 เล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 6 สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่ 6.1 รับรู้และเข้าใจความหมายได้ตามวัย

คุณลักษณะที่ 6.2 แสดงออกและ/หรือ พูดสื่อความหมายได้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 7 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

คุณลักษณะที่ 7.1 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

คุณลักษณะที่ 7.2 เรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ

■สาระสำคัญ

การปฏิบัติตนในวันลอยกระทง คือ ไปลอยกระทงในสถานที่ปลอดภัย ทำหน้าที่แข็งแรง ตีลัง น้ำไม่สูงชัน เพื่อป้องกันการลื่นไถลพลัดตกน้ำ หลีกเลี่ยงการลอยกระทงบริเวณตลิ่งดิน เพราะเสี่ยงต่อการหลุดตัว ทำให้พลัดตกน้ำได้ ไม่อยู่ใกล้แหล่งน้ำหรือขอบสระ ไม่ควรนำกระทงไปลอยน้ำด้วยตนเอง ควรมีผู้ปกครองไปด้วย ไม่ลงไปในน้ำเพื่อเก็บเงินในกระทง เพราะอาจถูกกระแสน้ำพัดจมน้ำหรือเป็น

ตะคริวจากการอยู่ในน้ำเป็นเวลานาน ทำให้จมน้ำเสียชีวิตได้ การเรียนรู้ข้อควรปฏิบัติในการลอยกระทงอย่างปลอดภัย จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำในช่วงเทศกาลวันลอยกระทงได้

■ จุดประสงค์

1. การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และทำท่าทางประกอบเพลงได้ (จดจ่อใส่ใจ)
2. เด็กสามารถบอกบอกการปฏิบัติตนในวันลอยกระทงได้ (จำเพื่อใช้งาน)
3. เด็กสามารถระบายสีกระทงได้ (การริเริ่มและลงมือทำ)

■ สารการเรียนรู้

1. สารที่ควรรู้
  - การปฏิบัติตนในวันลอยกระทง
2. ประสบการณ์สำคัญ
  - การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายประกอบท่าทางตามเพลง (ร่างกาย)
  - การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก (อารมณ์ - จิตใจ)
  - รับรู้และเข้าใจความหมายได้ตามวัย (สติปัญญา)
  - การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (สติปัญญา)
  - รับรู้และเข้าใจความหมายได้ตามวัย (สติปัญญา)
  - การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ (อารมณ์ - จิตใจ)
  - การเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น (สังคม)

■ กิจกรรมการเรียนรู้

● ขั้นนำ

1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ลอยกระทง”
2. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ลอยกระทง” พร้อมทำท่าทางประกอบเพลง

● ขั้นสอน

1. เด็กนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม ครูสนทนาทักทายเด็ก
2. ครูอธิบายการปฏิบัติตนในการลอยกระทงให้เด็กฟัง โดยใช้ภาพประกอบ
3. ครูและเด็กสนทนาโต้ตอบเรื่องการปฏิบัติตนในการลอยกระทงให้เด็กฟัง โดยใช้

คำถามนำ เช่น

- 3.1 เด็ก ๆ ไปลอยกระทงกับใคร
- 3.2 เด็ก ๆ เคยไปลอยกระทงหรือ
- 3.3 ทำไมเราควรไปลอยกระทง ฯลฯ

4. ครูจัดเตรียมอุปกรณ์ในการระบายสีภาพกระทงด้วยสีเทียน โดยให้เด็กนั่งทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม

5. ครูสาธิตและอธิบายวิธีการระบายสีกระทงให้เด็กดู

6. เด็กปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูคอยดูแลให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

7. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จเด็กและครูร่วมกันทำความสะอาด / เก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย

● ขั้นสรุป

1. เด็กนำเสนอผลงานและครูให้คำชมเชย

2. เด็กและครูร่วมกันสรุปถึงการปฏิบัติตนในการลอยกระทง

■ สื่อการสอน/แหล่งการเรียนรู้

1. เพลง “ลอยกระทง”
2. ภาพการลอยกระทง
3. ใบงานภาพกระทง
4. สีเทียน

■ การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตการเคลื่อนไหวร่างกายทำท่าทางประกอบเพลง
2. สังเกตการบอกการปฏิบัติตนในวันลอยกระทง
3. สังเกตการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
4. สังเกตผลงานมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

■ เครื่องมือวัดผล

1. แบบบันทึกหลังการจัดประสบการณ์
2. แบบบันทึกการประเมินหลังการจัดประสบการณ์

■ เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

ระดับ 3 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างคล่องแคล่ว

ระดับ 2 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้บางครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง เด็กปฏิบัติกิจกรรมได้โดยมีผู้ชี้แนะ

ตัวอย่างการเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการกิจกรรม เป็นอีกแนวคิดวิธีการที่ครูปฐมวัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวภาษาธรรมชาติส่งเสริมทักษะสมอง EF ซึ่งพบว่าครูที่ได้นำไปปฏิบัติสะท้อนความคิดเห็นว่า เด็กสนใจสนุกสนาน ไม่เบื่อเพราะช่วงเวลาความสนใจของเด็กปฐมวัยมีได้ไม่นาน ฉะนั้นกิจกรรมการบูรณาการจึงเหมาะสมกับสมาธิในการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งได้กิจกรรมที่ต่างกันแต่สามารถสัมพันธ์สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมได้อย่างลงตัว

● เพลงกายบริหาร ●

(ศรินทร์ล รัตนสุวรรณ)

กำมือขึ้นแล้วหมุนหมุน ชูมือขึ้นโบกไปมา (ซ้ำ)
 กางแขนขึ้นและลง พับแขนมือแตะไหล่
 กางแขนขึ้นและลง ชูมือตรงหมุนไปรอบตัว

● เพลง แม่ไก่ออกไข่ ●

(ศรินทร์ล รัตนสุวรรณ)

แม่ไก่ออกไข่วันละฟอง ไข่วันละฟอง ไข่วันละฟอง
 แม่ไก่ของฉันไข่ทุกวัน หนึ่งวันได้ไข่ หนึ่งฟอง (2 วันได้ไข่ 2 ฟองจนถึง 10 ฟอง)

● ฝนตกแดดออก ●

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

ฝนตกพริ้ว ๆ แม่ตำกางร่ม แดดเดินก้ม ๆ อยู่ข้างกำแพง
 ประเดี๋ยวแดดออก แสบอกพ่อแดง ฉันไม่มีแรงหุบร่มให้ที

เกมการเล่นกลางแจ้ง

● เกมแข่งลอดอุโมงค์ ●

จำนวนผู้เล่น แถวละประมาณ 5 คน จำนวน 4 แถว

- วิธีเล่น**
1. ให้เด็กแถวที่ 1 คู่กับแถวที่ 2 และเด็กแถวที่ 3 คู่กับแถวที่ 4 แล้วหันหน้าจับมือกันเป็นอุโมงค์ ก็จะเหลือเป็น 2 แถว
  2. เริ่มเล่นโดยคู่แรกของแต่ละแถว ปล่อยมือแล้วออกวิ่งไปทางท้ายแถว โดยวิ่งด้านนอกของแถวข้างละคนแล้วลอดอุโมงค์ออกมาทางหัวแถวกลับไปยืนที่เดิมโดยไม่ต้องจับมือเป็นอุโมงค์อีก
  3. คู่ต่อไปก็ทำเช่นเดียวกัน จนหมดทุกคู่
  4. แถวใดเสร็จก่อนแถวนั้นชนะ

● เกมบัวตูม บัวบาน ●

จำนวนผู้เล่น ไม่จำกัดจำนวน

- วิธีเล่น**
1. ให้นักเรียนจับมือกันเป็นวงกลม วงละ 3-4 คน
  2. เมื่อครูสั่งว่า บัวตูม เด็กก็จะวิ่งไปรวมกันกลางวงและก้มศีรษะลง
    - ถ้าครูสั่งว่า บัวบาน เด็กก็จะวิ่งถอยออกจากวงให้แขนตึงและหงายหน้าแขนขึ้น
    - ถ้าครูสั่งว่า บัวลอยน้ำ เด็กก็ต้องวิ่งวนไปข้าง ๆ ซ้ายหรือขวาก็ได้แต่จะตกลงกัน โดยไม่ให้มือหลุดจากกัน
  3. ครูสั่งสลับกันไป

(อ้างอิงจาก คู่มือการจัดกิจกรรมเกมและการเล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ)

● คำคล้องจอง หยาตฝน ●

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ)

หยาตฝนมันหล่นเปาะเปาะ	พื้นดินเฉอะแฉะย่ำไปย่ำมา
หยาตฝนหล่นบนหลังคา	ฝนร่วงลงมาตุ้กตาเปียกปอน
หยาตฝนมันหล่นเปาะเปาะ	น้องเดินเตาะเตาะพี่อุ้มงามงอน
น้องน้อยนอนเถิดอย่าอ่อน	ฝนตกหายร้อนน้องนอนสบาย

● คำคล้องจอง น.หนู ●

น. เอ๋ย น. หนู	ชอบอยู่ตามรู
หนูพุกหนูหริ่ง	ทั้งหนูทั้งขาว
หางยาวชอบวิ่ง	ฟันมันคมจริง
กัดทุกสิ่งเอ๋ย	

● คำกลอนข้าวเอ๋ยข้าวสุก ●

ข้าวเอ๋ยข้าวสุก ต้องกินทุกบ้านทุกฐานถิ่น กว่าจะได้ข้าวให้เรากิน ชาวนาสิ้นกำลังเกือบทั้งปี
ต้องทนแดดทนฝนลมหนาว กว่าจะได้ข้าวจากนามาถึงที่ คนกินข้าวนี้ไว้ให้ดี ชาวนามีคุณแก่เรา
ไม่เบาเลย

● คำกลอนเกี่ยวกับการนับ ●

หนึ่ง	สอง	มือตักลอง	ตะร็อก	ตร็อกแต่รัก
สาม	สี่	ดูให้ดี		
ห้า	หก	ส่องกระจก		
เจ็ด	แปด	ยิงปืนแฝด	ดั่ง	โป้ง โป้ง โป้ง
เก้า	สิบ	กินกล้วยดิบ	ปวดท้อง	ร้องโอ้ย

(อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ (2528) แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก เล่ม 2 พิมพ์ที่
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพฯ)

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นวิทยาทานเท่านั้น ห้ามจำหน่าย

พิมพ์ที่ ปริญญาการพิมพ์ โทร. 089 708 2966

